

CONSTRUINT CONEIXEMENTS DES DE, EN I PER LA PRÀCTICA

Les Activitats d'Estiu al Prat de
Llobregat en clau d'educació 360

Sara Rodríguez Vives

TREBALL FINAL DE MÀSTER

Tutora: *Asun Llena Berñé*

Data de lliurament: *30 de juny de 2022*

CONSTRUÏNT CONEIXEMENTS DES DE, EN I PER LA PRÀCTICA.

Les Activitats d'Estiu al Prat de Llobregat en clau d'educació 360.

Sara Rodríguez Vives

TREBALL FINAL DE MÀSTER. *Màster Interuniversitari Joventut i Societat [MIJS]*

Tutora: *Asun Llena Berñé*

Data de lliurament: *30 de juny de 2022*

Paraules clau:

Activitats d'estiu; Casals; Lleure; Educació 360; El Prat de Llobregat.

Resum:

Des de fa més de 30 anys al Prat de Llobregat es desenvolupen les Activitats d'Estiu al Prat, activitats de lleure d'estiu adreçades a tots els infants i joves del municipi. Durant aquest temps ha anat creixent i evolucionant esdevenint un projecte de gran envergadura i valor pel municipi. No existeix cap document que reculli la totalitat del projecte, és aquest l'objectiu d'aquest treball. A través de l'estudi de cas es recullen els elements que configuren les Activitats d'Estiu i s'estructura el discurs que la fonamenta, recolzat en l'educació en el lleure i les propostes d'educació 360.

INDEX

INTRODUCCIÓ.....	2
1. Justificació.....	2
2. Objectius del treball.....	3
MARC TEORIC	5
1. Temps lliure, oci i lleure.....	5
2. L'educació en el lleure	7
3. L'educació 360	16
METODOLOGIA.....	21
1. Marc de Referència.....	21
2. Estratègies de recollida i anàlisi de la informació	22
3. Criteris de rigor en el procés d'investigació	33
LES ACTIVITATS D'ESTIU AL PRAT. A la llum dels resultats.	34
1. Origen i evolució	34
2. Objectius i elements clau.....	37
3. Agents implicats.....	39
4. L'Estiu 360 al Prat	44
5. Els reptes actuals	50
6. Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?.....	57
CONCLUSIONS	61
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	63

Document adjunt:

- ⇒ **GUIA: COM CONSTRUÏM LES ACTIVITATS D'ESTIU AL PRAT?**
- ⇒ **ANNEXOS**

INTRODUCCIÓ

S'agraeix a totes les persones de l'Ajuntament del Prat que han dedicat el seu temps a participar i aportar el seu coneixement i experiència a aquest treball, en especial a la Lúdia Montero per la dedicació, la paciència i l'entusiasme.

També a l'Asun pel seguiment i l'orientació en els moments de dubte.

1. Justificació

A Catalunya les activitats i casals d'estiu tenen una llarga tradició, sent l'objecte de les primeres polítiques de joventut que s'implementen al territori. Actualment, les polítiques recollides al Pla Nacional de la Joventut de Catalunya integren molts altres àmbits, però el lleure hi segueix sent present. Alhora és un dret reconegut de la infància i l'adolescència.

A nivell municipal també s'ha seguit aquesta tendència, i al Prat de Llobregat, una ciutat de 65.724 habitants de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, s'ha anat gestant des dels anys 80 un projecte d'oci positiu i lleure educatiu, les **Activitats d'Estiu al Prat**, liderat per l'Oficina del Pla Jove (OPJ).

L'interès personal per abordar aquesta temàtica sorgeix de l'experiència de pràctiques a l'OPJ del Prat, i més concretament d'un repte i necessitat amb el que em vaig trobar. Les *Activitats d'Estiu al Prat* s'han anat articulant al llarg dels anys, introduint novetats a cada edició, i nodrint-se de l'experiència de molts professionals, esdevenint un projecte de gran envergadura que acull un gran nombre d'infants i joves de la ciutat. Tot i així, no existeix cap document que reculli la feina de tots aquests anys ni la de tots els professionals que el fan possible en l'actualitat.

D'aquesta manera s'entoma el repte de recollir i endreçar les accions que articulen les *Activitats d'Estiu al Prat*, a més s'hi sumen els propòsits d'aportar fonamentació pedagògica i fer-ne una anàlisi que serveixi per a la reflexió i la millora del projecte. D'aquesta manera es pretén realitzar una tasca que sigui d'utilitat per a l'OPJ i que serveixi per reconèixer la feina de les professionals que treballen en el projecte.

En aquest document trobareu els objectius del treball, el marc teòric sobre l'educació en el lleure on s'encaixen les *Activitats d'Estiu al Prat*, el procés metodològic de cerca d'informació, un apartat on s'exposen els elements més significatius trobats durant la cerca i les conclusions del treball. Alhora, s'adjunten annexos que acompanyen la informació presentada i el document *Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?*, el producte final adreçat, en primera instància, a l'Ajuntament del Prat de Llobregat perquè els hi sigui d'utilitat de cara a la valoració de la campanya d'estiu 2022 i al disseny de les següents.

2. Objectius del treball

Actualment, no existeix cap document que reculli la totalitat del projecte, és a dir, no hi ha un marc de referència que articuli la proposta, tampoc un protocol de funcionament preestablert prèviament, sinó que es funciona a partir d'un imaginari col·lectiu compartit configurat al llarg dels anys. Per aquest motiu cal recollir, agrupar i ordenar la informació existent, sigui a partir de documents operatius o de l'experiència personal de les persones involucrades. Alhora és necessari revisar i fer emergir la fonamentació pedagògica que sosté la pràctica per dotar de consistència el projecte. Si cal s'haurà de construir o reconstruir el marc teòric que dona sentit a les accions que es porten a terme. D'aquesta finalitat se'n deriven els següents objectius:

Construir un marc teòric de referència que emmarqui les Activitats d'Estiu al Prat donant coherència i cohesió al projecte.

- ⇒ Identificar els actors involucrats en el projecte i el marc de referència que segueixen.
- ⇒ Analitzar el disseny, la planificació i l'execució del projecte a nivell tècnic municipal.
- ⇒ Identificar els fonaments teòrics en els que es sustenta la proposta d'activitats d'estiu al Prat.
- ⇒ Relacionar els elements teòrics que sustenten les Activitats d'Estiu al Prat amb els marcs de referència del lleure i l'educació 360.

Elaborar un document que serveixi com a guia, referència i justificació del projecte d'Activitats d'Estiu al Prat.

- ⇒ Identificar els actors involucrats en el projecte i el seu paper.
- ⇒ Descriure el procés de disseny, planificació, seguiment i avaluació.
- ⇒ Recollir elements necessaris per l'execució del projecte a nivell tècnic municipal.
- ⇒ Vincular el treball pràctic amb els fonaments teòrics sobre educació en el lleure i educació 360.

Un cop es disposi de tota la informació que dona forma i sentit al projecte s'elaborarà un document de consulta que sigui útil com a:

- a. Guia per al personal municipal que treballa en el projecte, i per fer relleu de la feina a les persones que s'incorporin en properes edicions.
- b. Element que estimuli l'avaluació del projecte, per part del personal tècnic implicat, a partir d'una òptica àmplia i d'elements per a la reflexió aportats des d'una visió externa.
- c. Justificació i aparador per a presentar davant dels ens polítics i la ciutadania en clau de transparència i reconeixement a la feina que hi ha al darrere.
- d. Referència per a altres municipis que cerquin inspiració per tal d'implementar els seus propis projectes d'estiu.

MARC TEORIC

1. Temps lliure, oci i lleure

Per situar la temàtica del treball cal començar diferenciant tres conceptes que sovint s'utilitzen indiferentment però que tenen significats substancialment diferents: temps lliure, oci i lleure.

⇒ Temps lliure

Com apunta Trilla (2007) el temps lliure és aquell que ens **queda disponible** quan no estem complint obligacions laborals o escolars, satisfent necessitats biològiques (menjar, dormir...) o realitzant obligacions personals, familiars o domèstiques (higiene, cura de la llar, tràmits...).

Podem aprofundir més perquè no tot el temps disponible serà lliure. Hem de diferenciar, per una banda, les obligacions autoimposades, aquelles en què ens comprometem de manera autònoma i voluntària amb una instància aliena a nosaltres, com per exemple les activitats religioses, el voluntariat, formar part d'un grup de música o club esportiu, realitzar cursos formatius, etc. D'altra banda, trobarem el veritable temps lliure, aquell que podem invertir en fer el que desitgem sense cap compromís extern de manera que si no es realitza l'activitat no s'han de rendir comptes, per exemple veure una pel·lícula, llegir per plaer o dormir fins tard el cap de setmana (Trilla, 2007).

⇒ Oci

Un cop delimitat el concepte de temps lliure, fixem-nos en l'oci. El temps lliure el podem dedicar a activitats voluntàries no autotèliques, on la motivació per realitzar-les és el que s'aconseguirà no el gaudi mentre es realitzen, en aquest cas es pot adoptar un compromís amb un mateix, com ara anar al gimnàs per cultivar el cos. També podem fer que el nostre temps lliure esdevingui estèril, aquell que produeix frustració i tedi, on sentim que hem "mal perdut el temps" i no ens produeix cap satisfacció (Trilla, 2007).

En darrer lloc trobem el veritable oci, aquell que per Aristòtil succeeix quan “no es té la necessitat d'estar ocupat” (De Grazia, 1966 a Trilla, 2007). Aprofundint més, són aquelles activitats o accions que:

- Es realitzen de forma **voluntària** i s'escull autònomament (en el marc de les possibilitats que ofereix el context global).
- Tenen una finalitat en si mateixa, generen satisfacció intrínseca i la motivació per a realitzar-les és el **procés** no el que s'obté d'ell.
- Durant la seva realització es **gaudeix**, i fer-les produeix satisfacció, però no estan renyides amb l'esforç físic o psicològic.

D'aquesta manera veiem com l'oci el podem dedicar a activitats de descans, diversió i/o desenvolupament, i és en el desenvolupament on podem trobar el valor positiu de l'oci, permetent-nos relacionar-lo amb l'educació.

⇒ **Lleure**

El temps de lleure és aquell temps lliure invertit en realitzar activitats que tenen una intencionalitat educativa i lúdica. És, per tant, el temps i l'espai on s'adrecen accions per contribuir al desenvolupament de la persona i de la comunitat, per aquest motiu podem parlar d'educació en el lleure.

Per aquest motiu el lleure és també un dret reconegut, recollit en la Convenció Internacional dels drets de l'Infant de l'ONU (1989), a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i a la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

2. L'educació en el lleure

2.1. Una mica d'història. L'educació en el lleure a Catalunya

---

A Catalunya el lleure educatiu té una llarga i arrelada tradició, configurant-se com a referent del **teixit associatiu** del territori, en gran mesura gràcies a la seva **capacitat per adaptar-se** a les característiques i necessitats emergents d'una societat en constant canvi¹.

Abans dels primers ajuntaments democràtics (any 1979) les activitats de lleure eren promogudes per entitats, vinculades a l'esplai o a l'escoltisme, que es desenvolupaven al llarg dels caps de setmana o en períodes de vacances (colònies, campaments, casals...). En el cas de les colònies i de l'escoltisme, són activitats centenàries, i d'un enorme impacte social i educatiu (Ruiz, 2012, p.70).

Als anys 80 les administracions públiques comencen a oferir activitats de lleure per infants i joves, en alguns casos aquestes activitats van desplaçar les que provenien de base social, també van aparèixer ofertes lucratives des del sector privat (Ruiz, 2012).

Com hem pogut veure, actualment, trobem una gran diversitat d'agents i promotors que desenvolupen propostes educatives arreu del territori, i que prenen unes perspectives variades pel que fa als discursos i teories que fonamenten la seva pràctica (Trilla, 2012; Batlle, 2007). Aquesta pluralitat evidencia la importància que ha pres el lleure a Catalunya (Soler et al. 2022).

El cas que estudiarem a continuació s'emmarca en el temps de vacances d'estiu, per tant, cal fer una mica de retrospectiva i veure quina ha estat l'evolució del lleure d'estiu al territori.

Cal començar parlant de les Colònies escolars, que tenen una tradició de prop de 140 anys a l'Estat espanyol.

L'inici de les colònies escolars a Espanya no es tracta d'un projecte personal caracteritzat exclusivament per la dimensió sanitària o filantròpica com en altres països, sinó que hi ha també una voluntat educativa important ja que la Institució Lliure d'Ensenyança va ser la precursora i inspiradora d'aquesta obra a l'Estat. (Soler, 2019, p.134)

---

¹ Ruiz (2012) senyala canvis legislatius de reconeixement i regulació; en els models d'estructures i rols familiars; de models i percepcions sobre l'educació i l'èxit escolar; de diversitat de situacions socioculturals; en l'oferta d'oci i lleure; i en la cultura i els valors que tendeixen l'individualisme, entre d'altres.

A Catalunya les primeres colònies les organitza la Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos, del País, tenen lloc entre el 1893 i el 1899, període en què participen 2.321 infants. El seu caràcter és principalment higienista, però

En el fons existeix la idea que mitjançant les colònies es contribueix a pacificar la societat, aproximar les classes socials i mantenir l'ordre establert, en una conjuntura de creixement del socialisme, de l'anarquisme i d'altres ideologies de lluita obrera. (Soler, 2019, p.135)

Des de 1906, i amb més presència durant el període republicà, un bon nombre d'administracions municipals organitzen colònies, i tot i no ser una pràctica extensible a tot el territori català té un important impacte pel que fa als infants que hi participen. El 1913 l'Ajuntament de Barcelona promou les semicolònies, activitats a la natura durant el dia i retorn a la llar familiar a la nit, reduint costos i permetent arribar a més infants. A partir d'aquest moment trobem diferents experiències de colònies d'estiu, moltes d'elles experiències promogudes des de les corrents pedagògiques d'Escola Nova (Soler,2019).

El 1911 es donen les primeres experiències d'escoltisme a Catalunya que no prosperen fins al període de la Dictadura de Primo de Ribera de la mà del Josep Maria Batista i Roca. També durant la primera dècada de 1900 l'Església catòlica ofereix colònies i el 1917 trobem els primers casals d'estiu. Durant la Guerra Civil aquestes experiències desapareixen però apareixen les colònies per a refugiats. Durant la dictadura franquista el Frente de Juventudes promou les seves pròpies colònies tot i que no tenen bona acollida. Cap a la segona meitat del segle XX l'església rep permís per desenvolupar activitats de lleure infantil i juvenil, serà en aquest moment quan començaran a gestar-se i sorgir grups i moviments que conformaran el panorama de lleure educatiu actual (Soler, 2019).

Amb el retorn de la democràcia i sobretot durant els anys 80 i 90 emergeixen i es consoliden moltes iniciatives que ofereixen activitats de lleure d'estiu, des de moviments i grups d'esplai, escoltes, associacions del tercer sector i empreses privades, fins i tot des dels ajuntaments es promouen activitats de lleure i s'organitzen parcs i fires d'estiu.

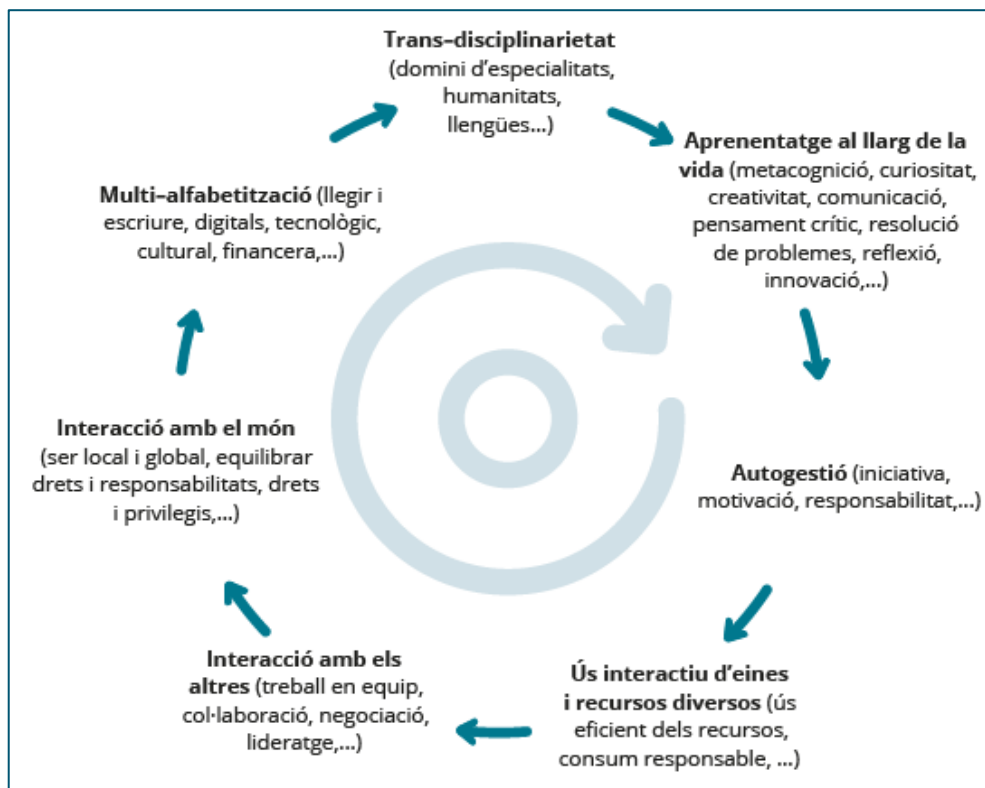
Els formats d'aquesta oferta, que es manté avui dia incorporant actualitzacions i adaptacions, són diversos, entre ells trobem colònies, campaments, rutes i casals. També trobem una gran varietat de temàtiques, orientacions i metodologies, responnent a la diversitat que proposen Trilla (1999 i 2012) i Armengol (2006).

2.2. El lleure educatiu i el seu valor

El lleure educatiu és un **espai privilegiat** per al desenvolupament d'infants i joves, suposa una oportunitat extraordinària d'**experimentar, sentir, compartir, reflexionar i, en definitiva, aprendre**, a través de les pròpies **vivències**. Les activitats de lleure també són espais i moments ideals per a la **relació**, la **integració** i la **descoberta** de l'entorn i de les altres.

L'educació en lleure pren una **visió holística** dels infants i joves i fomenta el desenvolupament de competències per a la vida, alhora que pot contribuir a **reforçar** els aprenentatges escolars.

Figura 1. Les competències per a la vida.

Nota. Proposta de la UNESCO (Marope et al., 2018) sobre les competències per al futur. Extret de *Competències per a la vida en el lleure educatiu* (p.9), d'Aliança Educació 360, 2019, Fundació Jaume Bofill.

El **valor educatiu** d'aquestes experiències es posa de manifest a través de l'impacte que tenen en el **creixement personal** i la **construcció de la identitat** dels infants i joves que hi participen. Alhora, també repercuteixen en la **comunitat** on es desenvolupen servint com a element de cohesió social que fins i tot pot impulsar iniciatives amb un gran valor transformador.

Destaquem algunes de les potencialitats de les activitats de lleure (Ruiz, 2012; Marzo et al., 2019; i Soler et al, 2022):

- Fer aprenentatges significatius i connectats, entenent l'entorn com a part del procés educatiu.
- Esdevenir espais per a l'experimentació amb autonomia i acompanyament per fomentar la creativitat i el treball competencial.
- Desenvolupar competències i habilitats socials i de relació.
- Adquirir d'eines i competències d'educació emocional i autonomia personal.
- Desenvolupar competències ocupacionals i acadèmiques.
- Educar en valors.
- Enfortir les identitats personals a través del coneixement d'un mateix i de l'entorn.
- Sensibilitzar i conèixer l'entorn i el medi ambient.
- Estimular els usos del lleure de forma alternativa, allunyant-se del consumisme i com oportunitat de desenvolupament
- Contribuir a la igualtat d'oportunitats.
- Afavorir els processos de cohesió social i d'integració de la diversitat.
- Servir com a element de prevenció, suport i protecció social, afavorint a l'èxit escolat i vital
- Afavorir l'educació i l'intercanvi intergeneracional.
- Contribuir a la millora territorial i social.
- Facilitat la conciliació de la vida laboral, l'escolar i la familiar.
- Oferir un marc democràtic de participació i aprenentatge per a la convivència en comunitat.
- Estimular la participació social per a la construcció de ciutadania activa, crítica, inclusiva i compromesa amb el bé comú.
- Formar líders socials per a la millora col·lectiva.

Roig i Morata afegeixen que el lleure pot contribuir a que infants i joves s'empoderin gràcies a desenvolupar *competències per a la vida* (Figura1), estimula el sentiment de pertinença afavorint la participació en la vida comunitària i associativa i "encoratja a assumir compromisos cívics, socials i mediambientals" (2021, p. 188). D'aquesta

manera es fa palès que el lleure és un espai privilegiat per al desenvolupament de l'individu i dels contextos on es realitza, per tant, s'ha de cuidar i treballar perquè tots els infants i joves hi puguin tenir accés.

2.3. Tipus de lleure educatiu

Podríem fer moltes classificacions sobre el lleure, però cap d'elles seria capaç de mostrar plenament la realitat del panorama de lleure actual a causa de la seva gran diversitat. Podríem optar per categoritzar en funció de la intencionalitat, les metodologies, els continguts, la institucionalització, el moment, la durada, entre molts d'altres.

A continuació s'han seleccionat diferents classificacions que ens poden ajudar a entendre i analitzar les múltiples pràctiques de lleure educatiu que existeixen.

Armengol proposa quatre eixos segons el grau de formalització, finalitat educativa, mitjans educatius i emmarcament, tenint en compte que cada pràctica ocupa un lloc en cadascun dels eixos proposats (2006, a Ruiz, 2012, p.70):

- **Abast en l'enfocament de l'activitat:** activitats globals <-> activitats sectorials o especialitzades.
- **Sistematització i formalitat educativa:** activitats subjectes a un plantejament educatiu amb monitors <-> acció més o menys espontània dels participants.
- **Enfocament metodològic de l'activitat:** models predominantment relacionals <-> models predominantment actius.
- **Implicació institucional i participació:** els infants com a membres d'una entitat <-> els infants com a usuaris d'un servei o equipament.

Les practiques de lleure de les quals hem parlat al llarg d'aquest marc teòric

es podrien caracteritzar –seguint l'esquema anterior– com a iniciatives amb una clara intencionalitat educativa, orientades al conjunt de la persona (integrals), amb plantejaments generalistes, amb uns educadors normalment joves que animarien les activitats, amb una dimensió relacional, intergrupl i intragrupal, i amb la promoció i la vivència d'uns valors que l'entitat vol promoure i representar (Ruiz, 2012, p.70).

Trilla (2012) proposa la diferenciació en funció dels discursos que fonamenten les pràctiques, de nou cap d'ells exclouent.

- ⇒ **Segons la metodologia.** Prenent com a base la pedagogia activa es poden diferenciar quatre pedagogies concretes (Trilla, 1999).

- **Pedagogia del projecte.** És institucionalista, posa èmfasi en la importància del grup i les relacions, en l'existència d'un projecte compartit, i en la participació dels infants i joves en la gestació i gestió del projecte. Un exemple poden ser l'escoltisme o l'esplai.
  - **Pedagogia de l'activitat.** És institucionalista, dona importància a l'activitat concreta i/o a l'espai i mitjans materials que s'empren per desenvolupar-la, s'aposta per la llibertat *d'escollir entre* diferents opcions, i es concep al subjecte com a usuari. Poden ser exemple les activitats ludicorecreatives com les ludoteques o *happy parcs*.
  - **Pedagogia del producte.** És institucionalista, posa al centre la realització i *l'obra ben feta*, es realitza un aprenentatge actiu i contextualitzat i cerca l'esforç automotivat i la fruïció. Poden ser exemple les activitats de cultura popular i també clubs esportius.
  - **Pedagogia del medi.** En aquest cas no és institucionalista, té en compte que l'entorn condiona les relacions que s'hi estableixen, entén que tots els estímuls i relacions que rep i dels quals participa l'individu esdevenen elements educatius, i cerca la capacitat de transformació a través de la dialèctica entre el medi i les persones.
- ⇒ **Segons la fonamentació teòrica o contextualitzadora.** Diferencia les pràctiques en funció de l'origen dels elements discursius que s'usen per fonamentar la pràctica. Trobem principalment les disciplines de sociologia (delimita, contextualitza i justifica la intervenció) i psicologia (psicologia evolutiva i de la personalitat), també però en menor mesura, de l'antropologia cultural (aproximació i anàlisi de la realitat i pràctica del lleure) i l'història (antecedents i evolució).
- ⇒ **Segons la ideologia.** Diferencia les pràctiques de lleure segons com donen resposta a la pregunta *"quin tipus de persona es vol formar i per a quina societat?"*, és a dir, per a quin model de persona treballen. Els diferents discursos conflueixen en l'aposta per al desenvolupament integral, la dignitat, la formació d'individus actius, crítics, participatius i compromesos amb la

transformació social. Els discursos són oberts i “poques vegades es tradueixen en la defensa d’ortodòxies tancades o plantejaments molt dogmàtics o sectaris” (Trilla, 2012, p.40).

- ⇒ **De legitimitat conceptual i acadèmica.** Són els que menys incidència tenen, i tenen com a objectiu legitimar acadèmicament les pràctiques de lleures, aportar rigor teòric, sistematitzar l’àmbit, donar prestigi a certes accions, descobrir noves possibilitats per a la intervenció i impulsar la recerca.

D’altra banda, podem parlar de quins són els agents promotors de les activitats de lleure al territori, en podem diferenciar quatre: l’associacionisme juvenil des de les entitats de base i les entitats de segon nivell, les empreses del sector privat, tercer sector, i administracions públiques (Roig i Morata, 2021). Les activitats de lleure que desenvolupen aquests agents són diferents i variades seguint els criteris descriptius anteriors, però també ho són pel que fa al format d’activitats en funció de **quan i on** es realitzen. Distingim cinc tipus d’activitats en funció del moment i l’espai en què es desenvolupen (Roig i Morata, 2021):

1. Activitats dels caps de setmana dels esplais i agrupaments escoltes.
2. Activitats de vacances.
3. Activitats extraescolars i complementàries dins l’escola.
4. Ludoteques.
5. Centres Oberts - Serveis Intervenció Socioeducativa (SIS).

Figura 2. Tipologies d'activitats de lleure i agents promotors (I).

ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ	QUI
Activitats dels caps de setmana esplais i agrupaments escoltes	Durant el curs, més de 750 centres d'esplai i agrupaments escoltes distribuïts per tot Catalunya fan activitats d'educació en el lleure amb l'objectiu d'acompanyar els infants i joves en el seu desenvolupament com a persones.	<ul style="list-style-type: none"> • Associacionisme juvenil
Activitats de vacances	Casals estiu	<ul style="list-style-type: none"> • Associacionisme juvenil • Sector privat • Tercer sector • Administracions públiques
	Activitats que funcionen durant el període de vacances escolars, amb diferents modalitats i intensitats (matins, matins i tardes, dies alterns, etc.).	
	Colònies, Campaments i rutes	
	Activitats residencials per a infants i adolescents, dirigides per monitors, en un lloc diferent al lloc d'origen.	
	Camps de treball	
	Activitats de voluntariat que consisteixen a realitzar projectes i serveis en una comunitat que acull el grup de joves. Cada participant es compromet, de manera individual o en grup, i de forma desinteressada, a participar en el treball proposat (ambiental, social, patrimonial, arqueològic, cultural...) a canvi de la pernoctació, la manutenció i de poder gaudir d'activitats de lleure educatiu.	
Activitats extraescolars i complementàries dins l'escola	Acollida matinal	<ul style="list-style-type: none"> • Sector privat • Tercer sector • Administracions públiques
	La seva funció consisteix a acollir els infants fins a l'inici de la jornada escolar, oferint un espai de custòdia i d'entreteniment. Espais que solen promoure les associacions de mares i pares d'alumnes i majoritàriament els gestionen empreses o associacions de serveis educatius i socioculturals.	

Nota. Classificació i descripció de les activitats de lleure segon la tipologia. Extret de *El lleure, un espai educatiu privilegiat* (p.203), de S. Roig i T. Morata, 2021, Fundació Jaume Bofill.

Figura 3. Tipologies d'activitats de lleure i agents promotors (II).

(Activitats extraescolars i complementàries dins l'escola)	Transport escolar	<ul style="list-style-type: none"> • Sector privat • Tercer sector • Administracions públiques
	Facilita el trajecte d'anada i tornada a l'escola i garanteix la presència d'un monitor dins de l'autobús que fa també la funció de custòdia dels infants i d'acompanyament durant el trajecte i les diferents parades.	
	Menjador escolar	
	És el servei més generalitzat, garanteix el menjar del migdia de manera que els infants puguin quedar-se al centre escolar i esperar l'inici de la jornada de tarda. Espai de dues o tres hores en què, a part d'assegurar el dinar, es fan les funcions de vigilància del pati i, si s'ha concretat l'encàrrec, s'ofereixen també algunes activitats o tallers específics (contes, cançons, teatre, etc.).	
	Activitats complementàries	
	Conjunt de programes i serveis que s'ofereixen als infants i adolescents acabada l'activitat escolar.	
Ludoteques	Equipaments especialitzats en el joc i la joguina, dirigit per un equip estable de professionals (ludotecaris), amb un projecte educatiu específic.	<ul style="list-style-type: none"> • Associacionisme juvenil • Sector privat • Tercer sector • Administracions públiques
Centres Oberts-SIS	Serveis preventius que donen resposta des del medi d'origen a les necessitats dels infants i adolescents en situacions de risc i de les seves famílies.	<ul style="list-style-type: none"> • Associacionisme juvenil • Tercer sector • Administracions públiques

Nota. Classificació i descripció de les activitats de lleure segon la tipologia. Extret de *El lleure, un espai educatiu privilegiat* (p.204), de S. Roig i T. Morata, 2021, Fundació Jaume Bofill.

El cas que s'estudia durant aquest treball, les *Activitats d'Estiu al Prat*, s'ubica en el marc de les activitats de vacances, concretament en casals d'estiu, colònies, campaments i rutes. També es pot avançar que tot i la diversitat de discursos en el si de cadascuna de les entitats que desenvolupen les activitats, la campanya general s'emmarcarà en el plantejament de *l'educació 360*².

3. L'educació 360

3.1. Perquè parlem d'educació 360?

L'Ajuntament del Prat forma part de l'Aliança Educació360. És el departament d'educació qui més implicació hi té per la naturalesa dels projectes que desenvolupa, tot i així, se'n desprèn la mirada 360 impregnant el plantejament de projectes i accions diverses, independentment del departament que les lidera. En el cas de Joventut, al formar part de l'àrea d'Educació es treballa conjuntament en moltes ocasions, així com es participa de formacions i esdeveniments que contribueixen a integral la perspectiva 360³.

Les *Activitats d'Estiu al Prat* no s'originen ni despleguen amb la voluntat d'etiquetar-les com a experiència 360 (en els seus inicis encara no es parlava d'educació 360), però al llarg dels anys incorporen elements que es promouen des de l'Aliança.

El 2021 arriba al departament d'Educació la proposta de treballar en un estudi realitzat per la fundació Jaume Bofill i la Universitat de Girona que vol estudiar pràctiques d'estiu en clau 360. L'objectiu d'aquest és contribuir a implementar els casals d'estiu elaborant una guia que serveixi als ajuntaments a orientar les accions, destacant així els elements que ajuden a construir les propostes d'estiu 360 (Soler et al, 2022).

L'estudi va arribar [al departament de Joventut] des d'Educació. És a dir, en un treball de 360 amb Educació, el propi departament ens l'adreça a nosaltres dient, "pues si, en el nostre ajuntament la persona més adient per fer aquest estudi seria la [Responsable

---

² Informació obtinguda a partir del procés de recerca i anàlisi d'informació.

³ La informació sobre la relació entre el Prat i l'educació 360 s'extreu de l'entrevista realitzada, explicada al punt següent de metodologia.

de l'Oficina Jove] que tindria tota aquesta perspectiva, tant de l'estiu com de la part educativa"⁴.

D'aquesta manera es comença a parlar de la campanya *d'Activitats d'Estiu al Prat* com a experiència d'estiu 360.

Una de les coses "molt xules" de les que ens hem adonat quan hem vist les línies que marcava l'estudi era, no sorprenentment, que estàvem molt alineats. I "eso mola" perquè et fa veure que si hi ha una persona que està teoritzant i intentant trobar punts en comú que siguin bàsics per tenir una bona campanya, i que tu els estàs complint, dius: ostres tan mal encaminats no anem⁵.

Tot i així, encara no existeix una estructura discursiva que recolzi i justifiqui les accions que articulen la pràctica, i és aquest l'objectiu d'aquest treball.

3.2. Què és l'educació 360?

L'educació 360 és una filosofia, una manera d'entendre l'educació, promoguda per l'Aliança 360, de la qual en són impulsors la Fundació Jaume Bofill, la Diputació de Barcelona i la Federació de moviments de renovació pedagògica de Catalunya. L'Aliança compta amb una gran quantitat de socis entre els quals trobem entitats, centres educatius, grups de recerca, moviments i xarxes del tercer sector i administració públiques, entre les quals l'Ajuntament del Prat de Llobregat, entre d'altres.

L'Educació 360 sorgeix de la necessitat de reduir la bretxa social que provoca l'accés desigual a l'educació no formal. Incorpora aprenentatges i reflexions generades al llarg de la tradició de renovació pedagògica del territori. En aquest sentit podem distingir idees de l'Escola Nova que també s'han manifestat en moviments de lleure escolta i d'esplai per exemple, com pot ser l'aprenentatge competencial, través de l'experiència, vinculat amb l'entorn, per al desenvolupament integral de la persona, per a la convivència, la ciutadania i el compromís, entre d'altres.

L'Educació 360 pren una visió holística del fet educatiu, per aquest motiu la seva aposta s'ajusta al model ecològic que fonamenta els principis de les Ciutats educadores.

---

⁴ Fragment de l'entrevista, podeu veure la transcripció completa a l'Annex 3.

⁵ Fragment de l'entrevista.

L'Educació 360 proposa dissenyar una educació sense límits: ni d'espais, ni de temps, ni econòmics, ni socials. Una educació connectada que, a partir del treball conjunt de la comunitat, ofereixi propostes educatives a tots els seus infants dins i fora de l'escola, avançant cap a l'equitat (Fundació Jaume Bofill, 2022)⁶.

L'educació 360 és una forma de concebre el fet educatiu que es caracteritza per:

- ⇒ Vincular els aprenentatges de l'educació formal i no-formal.
- ⇒ Reforçar els aprenentatges acadèmics.
- ⇒ Assegurar el dret dels infants i joves a l'educació més enllà de l'escola.
- ⇒ Garantir l'equitat.
- ⇒ Connectar els agents educatius del territori.
- ⇒ Oferir una oferta variada d'activitats de lleure, culturals i/o esportives.
- ⇒ Oferir una oferta d'activitats de lleure, culturals i/o esportives amb qualitat educativa.
- ⇒ Treballar competències integrals amb els infants i joves.
- ⇒ Promoure itineraris personalitzats per a cada infant i jove.

D'aquesta manera l'objectiu de l'Educació 360 és ampliar l'equitat educativa garantint el dret de tots els infants i adolescents a l'educació més enllà de l'escola, i es per això que el temps de lleure esdevé un moment clau per al ple desenvolupament de l'aposta. De fet els plantejaments d'aquesta estan estretament lligats amb els elements que donen valor al lleure presentats anteriorment, de les quals cal destacar el desenvolupament integral dels infants i joves, la contribució al seu benestar a través de l'activitat, i la incidència transformadora sobre l'entorn.

Per assolir aquest propòsit és indispensable la implicació i coordinació dels agents que generen oportunitats educatives al territori. Catalunya disposa d'un ric ecosistema educatiu que, des del sector públic i la societat civil, desplega una gran varietat d'oferta, tot i que no sempre de forma equitativa. Alhora, sovint les diferents accions funcionen de forma aïllada, sense connectar-se amb altres ofertes educatives, dificultant així la identificació de les opcions existents i l'elaboració de polítiques que garanteixin l'equitat i la qualitat de les oportunitats educatives (Forés i Parcerisa, 2021). L'aposta de l'Educació 360, com és remarca a l'Informe del Síndic de Greuges, reconeix "el valor educatiu del lleure i la importància estratègica d'aquest àmbit per al foment de la inclusió i la cohesió socials" (2014, p.48).

---

⁶ Disponible al web <https://fundaciobofill.cat/educacio360>, darrera consulta 20 de juliol de 2022.

El sector públic esdevé un agent clau a l'hora d'articular les oportunitats educatives que ofereixen els diferents agents, especialment les administracions locals juguen un paper important (Forés i Parcerisa, 2021 i Soler et al. 2022). És als municipis on emergeixen necessitats i iniciatives, des d'on es pot incentivar la implicació i el treball en xarxa, i facilitar recursos a la comunitat des de la proximitat i la coneixença de la realitat.

3.3. L'Estiu 360

L'estiu 360 pretén compensar "l'oblit educatiu" durant el temps de vacances i fer d'aquest període un temps d'aprenentatge. Un estiu 360 serà (Mencía, 2021, p.4):

- ⇒ **Equitatiu.** Garantir l'accessibilitat a les activitats i els espais educatius d'estiu a tots els infants i adolescents, especialment, als que es troben en situacions més vulnerables.
- ⇒ **Connectat.** Enfortir la col·laboració entre els agents educatius del municipi per poder oferir propostes compartides que donin resposta a les necessitats i els reptes locals en el marc de l'estiu.
- ⇒ **Educatiu.** Posar en valor l'aportació dels agents i recursos educatius locals que generen aprenentatges durant l'estiu a partir d'activitats de socialització, participació i millora de competències.

Per dissenyar un estiu 360 seran clau les següents premisses (Soler et al. 2022, p.8):

1. **Un lideratge polític clar.** Per impulsar la connexió d'agents, d'aprenentatges i prioritzar l'equitat.
2. **Bon coneixement de la realitat dels casals d'estiu al territori.** Per identificar què hi ha i què hi falta.
3. **Un objectiu ben definit.**
4. **Vinculació d'agents i aprenentatges al llarg de tot l'any.**
5. **Accions decidides per l'equitat i la inclusió.**
6. **Suport a l'enriquiment de les activitats per la qualitat.** Els casals d'estiu seran una oferta educativa de qualitat si s'hi treballen competències emocionals, socials i relacionals i si s'hi potencien les activitats motrius, els hàbits lectors o la pràctica artística i creativa.

7. Model de col·laboració amb entitats ciutadanes.

8. Una bona estratègia de comunicació. Que incorpori a tots els agents.

Per articular o repensar projectes educatius comunitaris en clau 360 també serà necessari tenir molt presents els reptes de (Ripoll, Masip i Vallvé, 2019):

- ⇒ Incidir en el desenvolupament de la comunitat, aprofitant els recursos dels que disposa i generar vincles de col·laboració per extreure el seu potencial.
- ⇒ Connectar el temps lectiu i no lectiu, garantint la coherència educativa per reforçar les competències i aprenentatges d'espais formals i no formals, afavorint així l'èxit educatiu
- ⇒ Possibilitar els itineraris personalitzats, oferint oportunitats per a cada persona que donin resposta a les seves necessitats, interessos i motivacions.
- ⇒ Garantir la igualtat d'oportunitats i l'equitat, perquè tots els infants i joves puguin accedir a propostes educatives i de lleure de qualitat.

Com hem pogut observar el lleure i els plantejaments d'educació 360 esdevenen grans aliades. De fet moltes experiències de lleure, des dels seus inicis ja incorporaven plantejaments que ara recull l'Aliança.

Reflexionar o repensar les propostes de lleure des d'una perspectiva 360 pot contribuir a la millora d'aquestes o dels ecosistemes educatius en els quals estan integrades. Ampliant, així, oportunitats per als infants i joves que participen del lleure, però també per les entitats que poden enfortir la xarxa de relacions i suport per abordar el reptes del dia a dia. Com ja hem vist el paper de l'administració serà clau per oferir els recursos adients per tal que es puguin desplegar les accions garantint l'equitat i la qualitat d'aquestes.

Els plantejaments del lleure i de l'educació 360 tenen una voluntat transformadora i integradora que des de la complementarietat poden contribuir a la millora del benestar social del territori.

METODOLOGIA

1. Marc de Referència

Per abordar les Activitats d'Estiu al Prat i poder-ne fer el recull del procés de construcció i l'aportació de fonamentació pedagògica es realitza una **recerca qualitativa**, segons Taylor i Bogdan (1986) “aquella que produeix dades descriptives: les pròpies paraules de les persones, parlades o escrites, i la conducta observable” (a Rodríguez et al., 1996, p.10).

Anant més enllà de la descripció de Taylor i Bodgan, es pren una **orientació exploratòria i comprensiva** en la qual es cerca la participació i donar veu a les persones que s'impliquen en el projecte. Amb la investigació es pretén cercar, recollir i fer emergir els elements que donen forma i contingut a les Activitats d'estiu al Prat. Alhora s'analitzaran per tal de poder estructurar un discurs fonamentat que recolzi la pràctica, atorgant-li reconeixement. Finalment, s'elaborarà un document marc que reuneixi la informació reunida, pretenent ser un producte útil per a les persones que treballen en el seu dia a dia en el projecte estudiat.

S'adopta un **enfocament hermenèutic interpretatiu** a través del qual s'analitza la realitat i es vincula amb la teoria pedagògica, amb l'objectiu d'interpretar i comprendre els significats i implicacions del projecte (Latorre et al. 1996). Tot i així, també es pretén anar més enllà i posar en relleu el potencial del projecte i les seves possibilitats de millora, per tal que aquest treball pugui ser útil per a les persones que desenvolupen el projecte d'Activitats d'Estiu al Prat, servint com a base per a la reflexió i per a l'acció, generant canvis que contribueixin a la millora del projecte.

Des d'aquesta òptica es realitza l'**estudi de cas**. Aquest es basa en el raonament inductiu, on a partir de l'anàlisi s'estableixen noves relacions i significats, alhora que s'extreuen generalitzacions, per facilitar així la comprensió de la realitat (Rodríguez et al., 1996). D'aquesta manera implica, com diuen els autors, un procés d'indagació caracteritzat per l'examen detallat, comprensiu, sistemàtic i en profunditat, centrat en una situació concreta en aquest cas les Activitats d'Estiu al Prat. Per tant l'estudi de cas que es realitza és fenomenològic, representant el món dels participants i de

l'investigador que l'experimenten, d'aquesta manera va més enllà de la descripció dels actors i l'entorn, si no que busca "revelar el medi que influeix en una innovació, sistema, etc." (McKernan, 2001, a Chacón, 2006, p.120).

S'estudia el cas concret del Prat de Llobregat, per tant, la informació i conclusions extretes estan emmarcades en aquest municipi, tot i així pot ser d'utilitat per a d'altres contextos que ho poden prendre com a punt de referència per adaptar-lo a les seves realitats concretes.

2. Estratègies de recollida i anàlisi de la informació

Per tal de poder recollir la informació sobre la campanya d'Activitats d'Estiu i fer-ne el posterior anàlisi he emprant les estratègies de recerca que figuren a continuació:

Estratègia de recollida d'informació

Revisió documental	Selecció i recol·lecció de documents de diversos tipus per l'elaboració del marc teòric com per recollir informació sobre el disseny, planificació i gestió de la campanya d' <i>Activitats d'Estiu al Prat</i> .
Qüestionari	Aprofundir en el procés de disseny, planificació i organització de la campanya d' <i>Activitats d'Estiu al Prat</i> .
Entrevista a informants clau	Aprofundir en la fonamentació filosòfica de la campanya d' <i>Activitats d'Estiu al Prat</i> .
Grup de discussió	Aprofundir en la fonamentació filosòfica de la campanya d' <i>Activitats d'Estiu al Prat</i> .

Estratègia d'anàlisi

Categorització	Distribució de tota la informació obtinguda en grups temàtics. Les categories s'han delimitat a partir de la seva presència i recurrència en els documents revistats (interns de l'ajuntament i en la revisió teòrica), i també s'han afegit categories que han emergit dels qüestionaris, entrevista, grup de discussió i procés de validació. Podeu consultar-les a l'Annex 1.
Triangulació	Contrastar, comparar i enriquir la informació obtinguda a través de les quatre estratègies de cerca per obtenir un cos de coneixements nodrit des de diverses fonts.
Validació	Comprovació de la informació recollida per part de les persones que han participat en la recerca, per verificar la seva autenticitat i afegir, si s'escau, més detalls.

Cronograma

	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre
1 Revisió documental	■							
2 Qüestionari a personal tècnic implicat		■						
3 Anàlisi de la informació i recull organitzatiu		■						
4 Validació per part del personal tècnic				■				
5 Entrevista a informadores clau					■			
6 Grup de discussió					■			
7 Anàlisi de la informació i document marc				■				
8 Presentació a la Comissió d'Activitats d'Estiu								■

2.1. Revisió documental

Objectius

- Conèixer els elements que conformen la campanya d'Activitats d'Estiu per delimitar els passos a seguir al llarg de la recerca.
- Recollir i agrupar la informació existent.
- Conèixer el marc teòric que sustenta les activitats de lleure d'estiu.

Justificació

La revisió documental permet recollir i analitzar la informació existent sobre les Activitats d'Estiu al Prat. Realitzar aquesta revisió com a punt de partida de la investigació ajuda a conformar una visió realista de la informació de què es disposa i enfocar la recerca vers aquelles temàtiques on cal aprofundir o contrastar. Alhora, aquesta estratègia ajuda a elaborar el marc de referència per al treball, sobre el qual es construirà la recerca.

Fonts d'informació i anàlisi

Per realitzar l'anàlisi s'utilitzen les següents fonts:

Documents de l'ajuntament

Com a fonts primàries, s'ha tingut accés a les carpetes del sistema informàtic de l'ajuntament on es guarda i treballa la informació en relació a les Activitats d'Estiu al Prat des de l'any 2013. D'aquesta manera s'ha pogut accedir a documentació no publicada, entre d'altres, a memòries, actes de reunions, documents operatius i reculls d'indicadors no publicats. S'ha observat que a mesura que ens apropem a l'actualitat hi ha més documentació disponible, tot i així algunes comparatives anuals no s'han pogut realitzar per manca d'informació.

També s'han revisat alguns documents que si que han estat publicats al Web municipal en algun moment com ara com ara els catàlegs d'activitats, les bases de les convocatòries d'ajuts, la informació per a la inscripció en activitats, etc.

Els documents de l'ajuntament han constituït el gruix de la informació més rellevant revisada, i això ha permès veure l'evolució al llarg dels anys i extreure el gran gruix d'informació operativa del projecte. S'han repassat tots els documents disponibles, però la lectura i revisió acurada s'ha fet dels següents:

Tipus de document	Contingut	Numero de documents	Període
Protocols i manuals	Inscripcions, NEE, ajuts, us de programari informàtic. Recollida de samarretes...	13	2020-2021
Convenis d'entitats	Acords entre les entitats i l'ajuntament	25	2021
Fitxes entitats	Dades de les activitats	50	2021-2022
Projectes entitats	Contingut educatiu de les activitats	20	2021-2022
Guies d'activitats	Catàleg d'activitats	10	2013-2022
Elements de difusió	Cartells, banners, imatges...	8	2021-2022
Memòries i informes	Procediments, organització, valoracions...	26	2019-2022
Excels d'indicadors	Inscripcions, ajuts, NEE, usos...	16	2017-2022
Calendaris operatius	Tasques i dates a realitzar	9	2014-2022
TOTAL		177*	

*S'ha revisat una gran quantitat de documents perquè en molt d'ells, tot i que el contingut fos de rellevància era poc, per exemple una taula, llistes o reculls d'idees presentats en guions.

Els criteris de selecció principals han estat l'actualitat del document i la rellevància de la informació. Els criteris d'exclusió han estat que fossin documents desactualitzats i n'existís un més nou sobre el mateix tema i la presència d'informació incompleta.

La informació que s'extreu de cadascun dels documents es resumeix i s'unifica per apartats temàtics per després elaborar el document marc del projecte estudiat.

Cerca bibliogràfica sobre oci, lleure i Activitats d'estiu

Lectura d'estudis, guies i experiències que fonamenten pedagògicament i proposen línies d'actuació sobre la temàtica que s'aborda en el treball. D'aquesta manera es pot vincular la teoria amb la pràctica a la ciutat del Prat.

S'han revistat articles sobre el lleure i les activitats d'estiu extrets del portal Dialnet, utilitzant com a paraules de cerca: *lleure, educació en el lleure, oci, temps lliure, lleure a Catalunya, lleure d'estiu, activitats d'estiu, casals i colònies*. La lectura dels articles revisats ha conduït a nous a través de les cites que inclouen. En algun cas no s'ha pogut accedir al document en-línia, i si ha estat possible s'ha aconseguit en paper a la biblioteca per poder-lo revisar.

Un altre via de cerca a pres com a punt de partida el document *"Els casals d'estiu, una oportunitat 360"* de la Fundació Jaume Bofill i l'Aliança 360. S'han revisat les seves biblioteques en línia i s'han seleccionat els documents vinculats també amb *l'educació en el lleure, les activitats d'estiu, l'educació 360 i polítiques municipals*. La documentació recollida en aquestes biblioteques és la més actual i d'altres portals de referència com ara revistes d'educació, la Diputació de Barcelona o el portal condueixen als mateixos documents, i en ocasions en són col·laboradors.

Els criteris de selecció dels documents han estat que presentessin un contingut d'acord a les temàtiques de la cerca, que fossin d'actualitat, que es pogués accedir al document i que aquest fos rellevant i significatiu. D'altra banda, els criteris d'exclusió han estat la impossibilitat d'accedir al document, la manca de relació amb la temàtica, que el contingut estigues desactualitzat o que provinguessin de fonts amb validesa qüestionable. D'aquesta manera s'han seleccionat per revisar 21 documents i han quedat fora 16.

Temàtica	Documents revisats	Període	Documents descartats
Educació 360	5	2019-2022	2
Història Lleure	3	2005-2019	5
Lleure	9	1999-2021	8
Legislació	4	2010-2021	1
TOTAL	21		16

Per fer la selecció i anàlisi de la informació, durant la lectura s'ha distribuït la informació més rellevant i significativa dels documents en les categories temàtiques

que es segueixen per fer l'anàlisi d'informació al llarg de tot el treball, això ha facilitat l'anàlisi, interpretació, comprensió i resum que queda plasmat en aquest treball⁷.

Assistència a actes de presentació

Per aprofundir en la cerca i conèixer experiències en primera persona s'ha assistit a dos actes de presentació de documents elaborats per la Fundació Jaume Bofill i l'Aliança Educació 360 en el marc del projecte d'Estiu Enriquit. El procés de recerca ha coincidit amb la presentació oficial de dos dels documents sobre els que es treballava, per tant s'ha aprofitat l'oportunitat per aprofundir en el contingut a través dels actes.

- ✓ [Els casals d'estiu, una oportunitat 360](#)
- ✓ [Experiències inspiradores locals d'Estiu Enriquit](#)

Els apunts obtinguts durant les conferències s'han sumat a les categories anteriorment esmentades, on s'està fent el recull de tota la informació.

2.2. Qüestionari a personal tècnic implicat

Objectius

- Recollir qui realitza cadascuna de les tasques que conformen el projecte d'Activitats d'Estiu a nivell tècnic.
- Conèixer com es realitza l'avaluació de la campanya a nivell tècnic.
- Conèixer la percepció de les tècniques implicades sobre els reptes de la campanya d'Activitats d'Estiu al Prat.
- Conèixer la percepció de les tècniques municipals sobre la implementació de la filosofia 360 en el projecte.

Justificació

El qüestionari permet recollir i tractar una gran quantitat d'informació provinent de diferents persones. S'ha utilitzat un qüestionari en línia amb preguntes obertes i tancades. Aquest format permet arribar a un major nombre de persones i facilita que el responguin ja que poden escollir el quan i l'on ho fan. Per preparar-lo s'ha utilitzat la informació recollida a través de la cerca documental, en especial de la documentació interna de l'ajuntament, també i s'han incorporat preguntes amb l'objectiu de resoldre

---

⁷ Podeu consultar les categories emprades al llarg de tot l'anàlisi a l'Annex 1.

dubtes sorgits durant la revisió dels documents. Es poden consultar les preguntes del qüestionari a l'Annex 2, és distribueixen en les dimensions següents:

- **Introducció.** Ubicar la persona que respon en el marc de la campanya.
- **Organització.** Quines tasques realitza la persona que respon el qüestionari, per recollir tot el procés de construcció, execució i tancament de la campanya. Aquesta dimensió alhora es divideix en tres apartant corresponents al moment del projecte (abans, durant, després de les Activitats), i en les categories operatives centrals, emprades també per realitzar l'anàlisi d'informació.
- **Recursos humans.** Concretar quantes persones de cada departament participen en el projecte més enllà de les persones que responen el qüestionari.
- **Avaluació.** Conèixer com és realitza i la percepció del personal tècnic sobre aquesta, ja que durant la revisió documental s'ha detectat una mancança d'estructura avaluativa.
- **Educació 360.** Coneixement i percepció sobre l'educació 360 del personal implicat, ja que s'ha detectat prèviament que s'orienta la campanya en el sentit de la proposta 360.

Participants

L'univers de la investigació són les 36 persones tècniques que s'impliquen en la campanya d'Activitats d'Estiu al Prat. D'aquestes ens centrem en les 21 referents tècniques dels diferents departaments que participen, entre les quals trobem coordinadores estratègiques de l'àrea, tècniques referents de temàtiques concretes i personal administratiu. S'exclou a 15 persones del mostreig perquè la seva implicació és menor, no participen en espai de decisió, només donen suport en diferents espais, majoritàriament de tasques administratives i la seva visió de la campanya és molt limitada a la seva àrea o tasques a desenvolupar.

A l'hora de recollir les respostes als qüestionaris els criteris de mostreig són comptar amb:

- ✓ Personal de tots els departaments.
- ✓ Referents de temàtiques concretes i personal administratiu, ja que són qui millor coneixen la feina del dia a dia.
- ✓ Personal que coneix molt bé la campanya i ha viscut la seva evolució, com a mínim des d'abans de la pandèmia.

El qüestionari s'ha enviat a les 21 persones tècniques per garantir el màxim nombre de punts de vista i assegurar l'assoliment dels criteris previstos. S'han obtingut i treballat 15 respostes, que compleixen amb els criteris prioritaris anteriors. Han sigut les persones que ocupen posicions de menys implicació en el projecte les que no han enviat respostes, per tant aquesta manca d'informació no provoca un gran biaix en les dades recollides.

Anàlisi de la informació

Per analitzar la informació s'ha fet una lectura individual de cada qüestionari. Les respostes enfocades al desenvolupament operatiu s'han contrastat amb la els descriptors i categories recollides com a rellevants, per la seva presència i repetició en els documents consultats durant la revisió documental⁸ i s'han afegit els nous matisos en el recull global. Pel que fa a les respostes de relacionades amb la filosofia s'han agrupat les respostes per poder fer una anàlisi conjunta, alhora s'han recollit els termes i conceptes més repetits pels participants, valorant-los com a més significatius i/o d'impacte.

---

⁸ Podeu consultar les categories emprades al llarg de tot l'anàlisi a l'Annex 1.

2.3. Entrevista a informadores clau

Objectius

- Aprofundir i/o concretar en aspectes del projecte d'Activitats d'Estiu al Prat on es troba a faltar informació després de la revisió documental i el qüestionari.
- Conèixer quin es el marc filosòfic de la les Activats d'Estiu al Prat.
- Conèixer la presència de la filosofia d'educació 360 en el projecte.

Justificació

[L'entrevista] Permet l'obtenció d'informació rica i contextualitzada, des de la perspectiva de la persona entrevistada. La seva interactivitat i flexibilitat permet reajustar i clarificar preguntes i respostes. [...] Afavoreix la transmissió d'informació no superficial [...] (Rodríguez-Gómez, 2016, p.108).

Com apunten Mason (2002) i Valles (1999) (a Rodríguez-Gómez, 2016), l'entrevista ens resulta, en aquest cas, una eina útil perquè:

- ⇒ El coneixement, perspectiva, experiència i interaccions de l'entrevistada són aspectes rellevants per a la investigació, ja que des de la seva experiència professional coneix en profunditat les Activitats d'Estiu al Prat.
- ⇒ L'enfocament metodològic global permetrà justificar i verificar les dades obtingudes a la conversa amb la persona entrevista a partir de la verificació del document final.
- ⇒ L'entrevistadora ha d'adoptat un rol actiu i reflexiu durant el procés de generació de dades que porti valor al fet investigat. Proporcionant així una visió externa al projecte que convidi a la reflexió i a la millora d'aquest.

L'entrevista que es realitza és semiestructurada perquè parteix d'un guió obert que dona més flexibilitat i permet matisar les respostes. Es focalitza en aprofundir sobre aspectes clau del disseny i en la percepció i l'experiència de l'entrevistada. Es desenvolupa de forma presencial, al despatx de l'Oficina del Pla Jove, per facilitar la comunicació i mostrar proximitat.

Participants

Per escollir la informadora clau ens fixem en les 21 referents tècniques dels diferents departaments que participen en la campanya d'Activitats d'Estiu al Prat, i que desenvolupen rols de presa de decisions i participació de les taules i grups de treball, ja que són les persones que poden tenir més coneixement de la campanya a nivell tècnic.

D'aquestes es selecciona una informadora clau, la tècnica de joventut responsable de l'Oficina del Pla Jove, ja que respon als criteris següents:

- ✓ Coneixement de tots els elements i tasques que conformen el projecte.
- ✓ Molts anys d'experiència en l'organització de les Activitats d'Estiu al Prat, en el seu cas 22 anys.
- ✓ Desenvolupa tasques de lideratge i organització estratègica dins de l'estructura organitzativa del projecte.
- ✓ Coneixement i sensibilitat per al sentit educatiu del projecte.
- ✓ Disponibilitat i disposició per participar en l'entrevista.

Anàlisi de la informació

Les preguntes realitzades han estat en relació als següents temes:

- ✓ Percepció de l'evolució de la campanya d'Activitats d'Estiu al llarg dels anys.
- ✓ Trets característics a ressaltar.
- ✓ Fonamentació ideològica, filosòfica i/o educativa sobre la qual es construeix el projecte.
- ✓ Objectius de la campanya.
- ✓ Projecció de la campanya.
- ✓ Coneixença de la filosofia d'educació 360 al lleure d'estiu i aplicació al Prat.
- ✓ Reptes actuals.

Per fer l'anàlisi de l'entrevista, s'ha enregistrat el so amb el consentiment de la persona entrevistada, facilitant així la posterior transcripció. Es treballa sobre el document de text, en aquest es ressalten els elements significatius que donen resposta o aporten informació sobre els objectius de la investigació. Després es categoritzen ordenant-los per temàtiques i s'incorpora la informació al document marc que s'elabora amb totes les dades reunides.

Es pot consultar la transcripció de l'entrevista a l'Annex 3.

2.4. Validació

Objectius

- Assegurar que la interpretació i redacció de les dades recollides reflecteix la realitat.
- Aprofundir en la informació plasmada.

Justificació

Un cop s'ha recollit, interpretat i redactat la informació s'envia l'esborrany de l'informe a les persones implicades en el projecte per tal que puguin llegir-lo i comprovar que el que s'hi plasma és correcte. Això també permet que puguin aportar nova informació que a causa de limitacions en el qüestionari o per considerar-ho no rellevant no s'havia proporcionat abans. Alhora, aquest punt del procés permet establir una comunicació més fluida amb la investigadora i implicar en major mesura les persones que treballen el projecte estudiat, afavorint que es facin seu el producte de la recerca.

Participants

En aquest cas prenen com a mostra les 21 referents tècniques, les mateixes persones a les que se'ls hi ha enviat el qüestionari i s'han valorat com a possibles informadores clau. S'envia a totes elles el document a validar preveient que algunes persones no participaran de la validació. En el procés de validació serà important:

- ✓ Participació de tots els departaments en el procés de revisió, enviant respostes de forma individual o conjunta des del departament.
- ✓ Revisar, com a mínim, les parts del document que apel·len directament a la feina de la persona/departament.

Retorn de la informació

El document a validar s'envia per correu electrònic a les persones seleccionades. En la validació s'aconsegueix la participació de 6 dels 8 departaments implicats en la campanya (SITIC, Educació, Acció Social, Cultura, Esports i Joventut). El retorn dels 6 que responen és el més necessari, ja que són els que desenvolupen un major nombre de tasques i amb més complexitat. El retorn es fa a través del correu electrònic i es reben un total de 26 respostes en un període de dues setmanes. Cal tenir en compte que algunes persones envien més d'un correu per a diferents temes a concretar i que també afegixen informació aprovada o obtinguda per la Comissió d'Activitats d'estiu durant el període de validació.

2.5. Grup de discussió

Objectius

- Conèixer quin es el marc filosòfic de les Activats d'Estiu al Prat.
- Conèixer la presencia de la filosofia d'educació 360 en el projecte.

Justificació

El grup de discussió va més enllà d'una entrevista grupal, tot i que comparteix les funcionalitats de l'entrevista, a més, cerca generar una conversa per construir la informació a partir de diferents punts de vista. Els grups de discussió serveixen com a "vehicle d'expressió d'ideologies socials", contribueixen a la participació, ajuden a fer emergir preocupacions no expressades, i són una eina útil per validar i triangular informació obtinguda a través d'altres estratègies de recerca (Castaño et al., 2017).

Participants

Per escollir les persones participants del grup de discussió ens fixem de nou en les 21 referents tècniques. D'aquestes es selecciona una mostra de 4 participants, en funció dels criteris següents als criteris següents:

- ✓ Forma part d'un dels departaments amb més implicació i presència al llarg de la campanya i tenen entitats que participen de la campanya associades (Joventut, Esports, Educació, Acció Social o Cultura).
- ✓ Cadascuna de les participants forma part d'un departament diferent.
- ✓ Te experiència dintre del seu departament participant en la campanya per aportar una visió de procés al llarg del temps.
- ✓ No ha participat en l'entrevista, per diversificar les perspectives de les respostes obtingudes.
- ✓ Disponibilitat i disposició per participar en l'entrevista.

Finalment, del grup de discussió només participen 3 persones, dels departaments d'Esports, Educació i Acció Social, ja que la persona de Joventut convocada no pot assistir per malaltia. El punt de vista de Joventut però queda recollit a través de la entrevista.

Anàlisi de la informació

Les preguntes realitzades han estat en relació als següents temes:

- ✓ Trets característics de la campanya a ressaltar.
- ✓ Evolució al llarg dels anys.
- ✓ Fonamentació ideològica, filosòfica i/o educativa sobre la qual es construeix el projecte.
- ✓ Reptes actuals.

Per fer l'anàlisi del grup de discussió, s'ha enregistrat el so amb el consentiment de les participants, facilitant així la posterior transcripció. Es treballa sobre el document de text, en aquest es ressalten els elements significatius que donen resposta o aporten informació sobre els objectius de la investigació. Després es categoritzen ordenant-los per temàtiques i s'incorpora la informació al document marc que s'elabora amb totes les dades reunides, també es compara amb les respostes obtingudes de l'entrevista.

Es pot consultar la transcripció del grup de discussió a l'Annex 4.

3. Criteris de rigor en el procés d'investigació

Per tal de garantir el rigor en les investigacions qualitatives Guba i Lincoln (a Arias i Giraldo, 2011) proposen un seguit de criteris a tenir en compte a l'hora de plantejar recerques, aquests són la credibilitat, la transferibilitat, la dependència i la confirmació.

En el cas de l'estudi de cas sobre les Activitats d'Estiu al Prat per garantir la credibilitat s'han usat la triangulació de dades a través de diferents estratègies de recerca, i la comprovació de les dades extretes amb les persones participants en la investigació.

Per garantir la transferibilitat dels resultats s'ha realitzat un mostreig teòric no representatiu en el qual s'han escollit informadores clau que aporten informació de qualitat per a la recerca. També s'han recollit moltes dades i a través de diferents estratègies per tal de poder descriure la situació de forma realista.

Pel que fa al criteri de dependència, amb l'objectiu de garantir la consistència dels resultats s'han emprat mètodes d'investigació solapats, per recollir la informació a través de diferents vies i perspectives.

Finalment, la confirmació es garanteix a través de la recollida de dades exhaustiva i de contrastar la informació obtinguda.

LES ACTIVITATS D'ESTIU AL PRAT. A la llum dels resultats.

Les **Activitats d'Estiu al Prat** és un programa d'activitats lúdic-educatives oberta a tots els infants i adolescents de la ciutat, a partir dels 3 anys i amb infants ja escolaritzats. Aquestes s'emmarquen en la campanya de ciutat "Viu l'Estiu al Prat"⁹.

En aquest apartat del treball és presenten de forma conjunta els resultats obtinguts a través de l'estudi de cas i el contrast d'aquests amb el marc teòric del lleure i l'educació 360, establint un discurs integrat que il·lustra de forma global la campanya.

1. Origen i evolució

A finals dels anys setanta i vuitanta, al Prat, van néixer diverses associacions de joves que responien a la demanda de lleure existent al municipi. Principalment eren espais i caus que queden reunits sota el ventall de Joventut, com a departament referent de les entitats formades per joves i que fan activitats de lleure adreçades a infants i joves. Seguint, així, amb les tendències d'arreu de Catalunya en relació a les polítiques afirmatives de la joventut centrades en la promoció del lleure, la cultura i l'associacionisme juvenil (Soler, 2005).

Aquestes entitats de lleure desenvolupen activitats durant el curs i també a l'estiu, d'aquesta manera, des de fa més de 30 anys es fan activitats d'estiu per als infants i joves al municipi. Posteriorment s'uneixen a fer activitats d'estiu entitats esportives, culturals i educatives que al llarg dels anys han anat configurant una oferta de lleure d'estiu diversa, que esdevé les *Activitats d'Estiu al Prat*.

La campanya d'Activitats d'Estiu al Prat comença pren forma a partir de l'any 2000, amb la creació de la comissió d'activitats d'estiu. En aquest moment el departament de joventut encara pertanyia a l'àrea de cultura, juntament amb esports, no va ser fins anys més tard que joventut passarà a l'àrea d'educació, i esports a l'àrea de salut.

---

⁹ "Viu l'Estiu al Prat" és la campanya de ciutat per promocionar un estiu de proximitat i afavorir les activitats al municipi. A més dels del lleure per infants i joves inclou campanyes per potenciar les activitats culturals, la gastronomia, el comerç local i l'esport als espais naturals, entre d'altres.

Neix amb l'objectiu principal de donar resposta a la necessitat emergent de conciliació familiar. L'Ajuntament aposta per l'oferta existent amb la voluntat d'organitzar-la i donar suport a les entitats per fomentar-la i donar-li reconeixement. El suport a les entitats es tradueix en contribucions econòmiques, cessió d'espais escolars i accessos a piscines.

Les activitats que es proposaven llavors eren casals, colònies i campaments de les entitats de lleure, activitats esportives dels clubs i algun taller artístic, sempre des d'una "perspectiva ludicoeducativa no complementaria a l'escola¹⁰". Aquesta oferta limitada es recollia en una guia que es repartia a tots els infants a les escoles del Prat, que havien de fer les inscripcions a les entitats, de forma analògica.

La campanya d'*Activitats d'Estiu al Prat* ha anat evolucionant al llarg dels anys i cal ressaltar cinc moments que han estat clau per a la consolidació del projecte:

1. La **unificació de totes les activitats** que s'oferten a la ciutat **en un sol catàleg** l'any 2000. Això va permetre unir esforços i recursos i sobretot arribar a més persones a través d'una única campanya de difusió. Alhora va fer que les activitats d'estiu és comencessin a percebre com una proposta de ciutat.
2. La introducció d'una **campanya comunicativa a nivell de ciutat**, l'any 2000, a través de la qual fer difusió de manera unificada, amb recursos municipals, per arribar a un major nombre de població.
3. La introducció d'una **eina informàtica**, l'any 2002, que ha permès agrupar tots els tràmits en relació a inscripcions i gestió, facilitant així la organització de la campanya. Així com recollir, guardar i treballar amb les dades, quelcom gairebé impossible prèviament perquè les inscripcions i tràmits es feien de manera analògica a les entitats.
4. La consolidació d'una campanya **d'ajuts econòmics** per garantir que tots els infants i joves puguin participar en les activitats d'estiu, l'any 2016.

---

¹⁰ Cita textual extreta de l'entrevista. "No complementaria a l'escola" refereix a que no es treballen contingut acadèmics curriculars ni es fa reforç educatiu, en la línia de fer compensació, sinó que es treballa des de la perspectiva activa del lleure.

5. La incorporació de les **inscripcions universals i lliures** per garantir la equitat, a partir de l'any 2019. D'aquesta manera és defuig la segregació que poden generar les derivacions realitzades a través de SSB.

Actualment es realitza a través de la col·laboració entre les entitats de lleure, esportives, culturals i educatives amb els serveis municipals. Té lloc de juny a setembre a partir d'una proposta d'accions i experiències a espais de colònies, equipaments públics, escoles i recursos naturals del territori.

Tot plegat ha permès contribuir a una millora de la conciliació laboral i familiar durant els mesos d'estiu, sobretot amb la incorporació extensa de la dona al mercat de treball. Alhora també ha afavorit espais d'acollida i de trobada per a infants i joves, suposant una oportunitat per aquells que es troben en situació de vulnerabilitat. D'aquesta manera ha esdevingut una eina per garantir la igualtat d'oportunitats i la integració social.

Figura 4. Les Activitats d'Estiu al Prat 2022

Nota: Xifres de la campanya l'edició 2022.

Paral·lelament a les *Activitats d'Estiu* trobem dos altres projectes emmarcats en "*Viu l'Estiu al Prat*" i que des d'una altra perspectiva també treballen en el foment de l'oci positiu entre els infants i joves de la ciutat.

Per una banda, l'*Estiu Jove*, liderat pel departament de Joventut i amb la col·laboració d'esports, cultura i educació. És un seguit d'activitats diàries (esportives a l'aire lliure, cinema, teatre, música, patis oberts...) que es realitzen durant la darrera setmana de juny i el mes de juliol. Destinades als i les joves d'entre 12 i 25 anys, són gratuïtes i generalment no cal inscripció prèvia.

D'altra banda l'*Estiu Sant Cosme*, una agenda d'activitats obertes i gratuïtes localitzades en aquest barri amb l'objectiu d'atendre les particularitats del territori. Aquestes accions, emmarcades en el Pla de Barri de Sant Cosme (PASC), s'organitzen des de l'Equip del Servei d'Atenció Integral del barri (E-SAI) en coordinació amb la resta de departaments i entitats necessàries segons l'activitat, especialment Educació, Esports, Joventut, Fundesplai i entitats de la zona.

2. Objectius i elements clau

Els objectius actuals de la campanya d'estiu són els que es recullen a continuació. Aquests no estan plasmats en cap document de forma oficial i s'han després del recull d'informació i sobretot de l'entrevista, o s'ha preguntat específicament per ells.

- ⇒ Tornar a la normalitat passada la situació d'emergència sanitària generada per la pandèmia de la COVID-19.
- ⇒ Garantir el principi d'equitat.
  - Garantir l'accés a tots els infants i joves de la ciutat.
  - Donar suport a l'atenció a la diversitat.
  - Acompanyar a les famílies en els diferents moments de la campanya.
- ⇒ Garantir una oferta d'activitats diversa.
- ⇒ Difondre la campanya per que arribi a tota la ciutadania.
- ⇒ Reconèixer la tasca de les entitats del municipi.
- ⇒ Donar suport a les entitats per a que desenvolupi activitats de qualitat.

Paral·lelament, i en clau de projecció i millora trobem:

- ⇒ Elaborar la fonamentació teòrica sobre la campanya per contribuir al reconeixement polític i a la visió global del projecte¹¹.
- ⇒ Desenvolupar un sistema d'avaluació que tingui en compte a tots els agents implicats en les *Activitats d'Estiu al Prat*.

A l'hora de materialitzar els objectius ens podem fixar en un seguit d'elements clau que donen sentit i articulen la campanya, esdevenint trets d'identitat d'aquesta i aportant valor i qualitat. Destaquen els següents:

- ⇒ **Són les entitats del municipi que desenvolupen les activitat.** És reconeix la seva tasca i se'ls hi dona suport, enriquint el teixit associatiu i promovent la creació de vincles.

---

¹¹ Amb el present treball es pretén donar resposta a aquesta necessitat.

- ⇒ És un **projecte interdepartamental**. Participen 8 departaments de l'ajuntament que treballen de forma conjunta per poder construir i desenvolupar tota la campanya.
- ⇒ **Es treballa en la campanya durant tot l'any**. S'inicia el treball al gener i es finalitza amb el tancament de memòries i altres gestions a finals d'any.
- ⇒ Es disposa d'**ajuts econòmics universals** per garantir l'accés de tots els infants i joves que volen participar de les activitats.
- ⇒ S'ofereix un **suport de professional vetlladors** per atendre les necessitats dels participants amb necessitats educatives especials.
- ⇒ Les **inscripcions** es realitzen de forma telemàtica i centralitzada al mateix aplicatiu, facilitant el procés d'inscripció i la gestió.
- ⇒ S'ofereixen **activitats variades** (de lleure, esportives i culturals) i per un rang d'edats ampli, des de els 3 fins a als 18, en alguns casos més enllà dels 18.
- ⇒ Es posen a disposició de les entitats **espais municipals** com escoles, centres esportius i piscines per realitzar les activitats.
- ⇒ L'oferta d'activitats es recull en un únic **catàleg** del qual es fa difusió des de l'ajuntament i les entitats, d'aquesta manera la informació arriba a més persones.

Es caracteritza per ser una aposta de proximitat i qualitat. Concep les vacances escolars com un espai educatiu, en el qual s'han d'oferir propostes enriquidores que facin esdevenir el temps d'estiu un temps significatiu i transformador per als infants i joves que participen¹².

---

¹² Per saber més sobre com funciona la campanya *d'Activitats d'Estiu al Prat* consultar el document "*Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?*".

3. Agents implicats

Les *Activitats d'Estiu al Prat* són un projecte complex que vincula, amb més o menys intensitat, a una gran quantitat de persones i institucions. Entre elles podem distingir els següents agents:

- **Consistori i regidories municipals.**

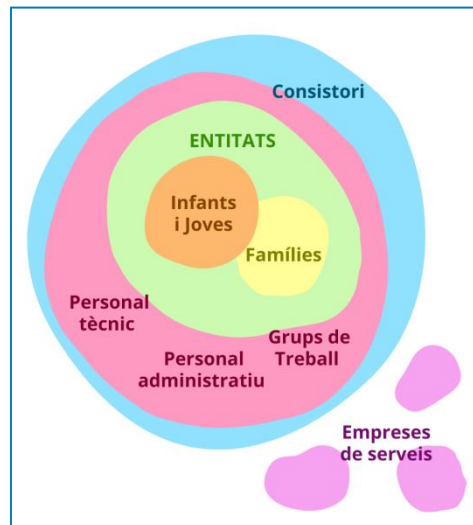
Marquen les línies polítiques i plantejaments globals dels projectes de la ciutat. Aproven les decisions i fan els repartiments pressupostaris.

- **Personal tècnic i administratiu** dels departaments implicats. S'encarreguen del disseny i gestió de la campanya. S'organitzen en grups de treball interdepartamentals i existeix la Comissió d'Activitats d'Estiu que s'encarrega de liderar. Les tasques concretes és desenvolupen des dels o grups de treball o bé cada departament en té assignades individualment.

- **Entitats.** Són les que dissenyen i executen les activitats amb els infants i joves participants.

- **Infants i joves participants.** La majoria són infants i joves de la ciutat, però sovint trobem alguns que vénen d'altres municipis propers atrets per la diversitat en la oferta, els preus competitius o bé perquè tenen familiars que treballen al Prat. El nombre d'inscrits ha anat augmentat any rere any, al 2019 van ser 3647, al 2021 van ser 2158 participants i per l'Estiu 2022, a data 29 de maig, hi havia 2165 infants i joves apuntats¹³, tenint en compte que el període d'inscripció finalitza a l'inici de les activitats es preveu recuperar el volum pre-pandèmia.

Figura 5. Agents de les *Activitats d'estiu al Prat*.

Nota. Persones i institucions vinculades a les *Activitats d'Estiu al Prat*.

¹³ Informació extreta de la documentació interna de l'ajuntament. Podeu consulta la graella comparativa d'usos i inscripcions des de l'any 2018 a l'Annex 5.

- **Famílies** de les participants de les activitats. Com a agents educadors dels infants i joves és important tenir-les present i en compte, sobretot amb l'objectiu de fer una atenció personalitzada a cada infant. D'aquesta manera la relació entre famílies i entitats, o monitores, és essencial per poder treballar de forma integral amb els i les participants. A més, en la majoria de casos són elles les que decideix inscriure els infants i joves a les activitats i tenen l'última paraula, també actuen com a difusores de les activitats.
- **Empreses de serveis.** No tenen capacitat de decisió, però ofereixen serveis essencials per al bon desenvolupament de la campanya, com ara el servei de vetlladores o el disseny de la guia d'activitats. Les condicions que aquestes empreses demanen repercuteixen en la gestió de recursos disponibles.

Dels agents anteriors, en l'actualitat, els que tenen una implicació i capacitat de decisió més rellevant pel que fa al plantejament, disseny i desenvolupament de la campanya són el personal tècnic i les entitats.

3.1. Personal tècnic i administratiu

Al llarg de tota la campanya s'impliquen a nivell tècnic i administratiu 36 persones dels següents departaments:

- ⇒ **ESPORTS.** Personal tècnic 5 i administratiu 2.
- ⇒ **JOVENTUT.** Personal tècnic 2 i administratiu 1.
- ⇒ **EDUCACIÓ.** Personal tècnic 4 i administratiu 1.
- ⇒ **ACCIÓ SOCIAL.** Personal tècnic 2 i administratiu 3.
- ⇒ **CULTURA.** Personal tècnic 1 i administratiu 1.
- ⇒ **OIAC** (oficina d'Informació i Atenció Ciutadana). Personal tècnic 1 i administratiu 10.
- ⇒ **PREMSA.** Personal tècnic 1.
- ⇒ **SiTIC** (Serveis Informàtics). Personal tècnic 2.

S'observa que la campanya mobilitza un gran volum de personal al llarg de tot el transcurs. Aquestes persones no es dediquen exclusivament a la campanya d'estiu sinó que durant el desenvolupament d'aquesta segueixen treballant en altres tasques del seu departament. Existeix però la figura d'ActEstiu que enguany és el primer cop que

s'ha contractat a una persona extra per desenvolupar un rol que comporta moltes hores de feina exclusiva (gestió de correu d'informació i incidències d'entitats i usuaris) que fis ara ho desenvolupava la persona d'administració de joventut.

S'observa com la implicació a nivell de funcions desenvolupades depenent del departament és molt diferent. Són Joventut i Esports qui més feines desenvolupen i alhora porten el lideratge de la campanya, això és deu a que històricament són els departaments més veterans en el projecte. A continuació podeu veure la participació de cada departament en els grups de treball, la graella no reflexa però les tasques que cada departament fa individualment, això ho podeu trobar a l'Annex 6, on es relacionen les tasques amb els departament que les realitzen i el moment de fer-les.

Figura 6. Grups de treball i departaments implicats.

Comissió lideratge Activitats Estiu	E	J	C	E	AS			O
Gestió de la Imatge, guies i cartells	E	J				P		
Gestió Merxandatge	E							
Gestió d'espais escolars		J		E				
Gestió d'espais esportius i piscines	E							
Gestió Material Covid	E							
Gestió NEE	E	J		E	AS			
Gestió Ajuts d'Estiu i Extraescolars	E	J	C	E	AS			O
Preparació Deporwin	E	J	C	E	AS		S	

LLEGENDA	
Esports	
Joventut	
Cultura	
Educació	
Acció Social	
Premsa	
SiTIC	
OIAC	

Nota. Relació dels grups de treball existents en la campanya d'Activitats d'Estiu al Prat a nivell tècnic, i els departaments que hi formen part.

Ahora de desenvolupar un projecte amb aquesta complexitat i un volum tant elevat de persones implicades són necessaris un seguit d'elements que contribueixen al benestar del treball en equip i del projecte. En el cas del Prat, sembla que es tenen en compte però no sempre es posen de manifest, per tant cal fer incidència. Destaquen els següents elements:

- ⇒ Conèixer, comprendre i creure en els fonaments i objectius del projecte pel que es treballa.
- ⇒ Ser conscient de tota la feina que hi ha darrere del projecte, i qui la realitza, independentment de qui sigui responsabilitat.
- ⇒ Preveure amb temps les tasques i dedicació que per tal de distribuir-les de forma assumible en el temps (tenint en compte els altres projectes dels departaments).

3.2. Entitats

A la campanya participen 25 entitats que desenvolupen un total de 41 activitats. D'aquest total de 25 activitats s'ha de tenir en compte que dues són el departament d'esports que ofereix curssets de natació i "club fitnes jove" directament amb el monitoratge dels Centres Esportius Municipals. També trobem que una entitat és l'Escola d'Arts en Viu Municipal. A continuació es recullen les entitats que hi participen.

Figura 7. Entitats d'Activitats d'Estiu al Prat.

Departament Referent	Entitats		Total
CULTURA	L'Escola d'Arts en Viu Municipal	Asso. L'Atòmica	3
	Associació Lúdica Els Bitxos		
EDUCACIÓ	Summer School (BeKith)		2
	AFA Escola Ramon Llull i AMPA Escola Galileo Galilei.		
JOVENTUT	Esplai el Globus	Disprat Lleure	4
	Associació Imaginàrium	Esplai GISC	
ACCIÓ SOCIAL	SAÓ-Prat		1
ESPORTS	Associació Esportiva Prat	Club Patinatge de Velocitat El Prat	15
	Pratenc Associacio Atletisme	A.E. Ritmica Prat Cor Blau	
	Ajuntament: Cursets de natació	Club Basquet Prat	
	Ajuntament: Club fitnes jove	Club Voleibol Prat	
	Club Triatló Prat 1994	Club Natacio Prat	
	Club Esportiu Rítmica Pratenc	Federacio Catalana de Vela	
	Club Barcelonista Terlenka	Go play padel , S.L.	
	Associació Esportiva Bàsquet Pratenc		
TOTAL			25

Nota. Entitats que formen part de la campanya d'estiu distribuïdes en els departaments on están adscrites.

Es destaca que les activitats d'Activitats d'Estiu al Prat són gestionades i desenvolupades per entitats del municipi, posant en valor i reconeixement el teixit associatiu de la ciutat. En els casos on manca una tipologia d'activitat s'aprofiten els recursos disponibles a l'Ajuntament com s'ha apuntat anteriorment. En els casos de les AFAs és contracta una empresa externa per a l'activitat però ho fa la pròpia AFA, donant continuïtat a qui els hi ofereix les activitats extraescolars durant el curs escolar, també és contracta una empresa externa en el cas de la Summer Schohol, en aquest cas directament des de el departament d'educació i perquè cap entitat del municipi pot oferir una proposta en llengua anglesa.

Totes les entitats que participen ofereix també oferta durant el curs escolar i distingim dues motivacions¹⁴ principals per participar de la campanya d'estiu, que no són excloents entre elles:

- ⇒ **Promocionar-se** i vincular infants i joves perquè durant el curs segueixin participant a l'entitat. Sobretot en els les entitats esportives i de cara als grups d'edat més petits, on tenen com a objectiu aconseguir que s'inscriguin infants a les seves escoles de base.
- ⇒ **Donar sentit al projecte global** aprofitant el temps d'estiu. Principalment es troba en les entitats de lleure, ja que pel tarannà de l'entitat contemplen l'estiu com un moment ideal pel lleure educatiu.

D'altra banda no hem d'oblidar la possibilitat d'obtenir rendiment econòmic, cosa que només passa a les entitats més grans i que mouen més volum de participants com són alguns clubs esportius. Aquesta motivació però sol ser secundària. A més els preus són ajustats i no es supera els 100 la setmana de casal o campus, a més existeixen descomptes si es fa més d'una setmana o per germanes, però això és en funció de l'entitat.

Les entitats que participen, majoritàriament no es estan catalogades com a entitats de lleure, són clubs esportius, vinculades a les arts, socials, però desenvolupen també lleure per infants i joves, contribuint a una oferta variada que pugui donar resposta a interessos diversos. Per aquest motiu i sumant en alguns casos la motivació principal de la promoció, s'ha d'anar amb compte de garantir la qualitat de les activitats (emmarcades en el lleure) que desenvolupen. D'aquesta manera cal fer incidència en la formació a les entitats, i monitoratge, tant per que siguin conscients de la tasca que desenvolupen i del valor del lleure, com per facilitar recursos que puguin necessitar per facilitar la tasca.

Un altre aspecte rellevant a destacar després de realitzar la cerca és que cal estudiar la perspectiva de les entitats, per:

---

¹⁴ Es desprenen de les converses amb el personal tècnic principalment.

- ⇒ Conèixer com es senten participant a la campanya i quines són les seves motivacions per formar-hi part.
- ⇒ Descobrir si coneixen el marc de l'educació 360 sota el qual es desenvolupa la campanya i quin és el treball que duen a la practica en aquest sentit.
- ⇒ Recollir les seves necessitats i propostes per oferir recursos adequats i implicar-les també en el disseny del plantejament global.

D'aquesta manera es podria comprovar si les entitats es senten reconegudes i quines estratègies implementar per garantir també la qualitat de les activitats que és el que reben directament els infants i joves que hi participen.

4. L'Estiu 360 al Prat

Arran de la recollida d'informació s'observa com des d'alguns departaments es té més coneixement i consciència sobre l'educació 360, en especial Educació, Joventut i Esport. Aquest fet es pot donar a causa d'una major relació entre el concepte d'educació 360 i les matèries que es treballen al departament, així com d'una major dedicació a la campanya.

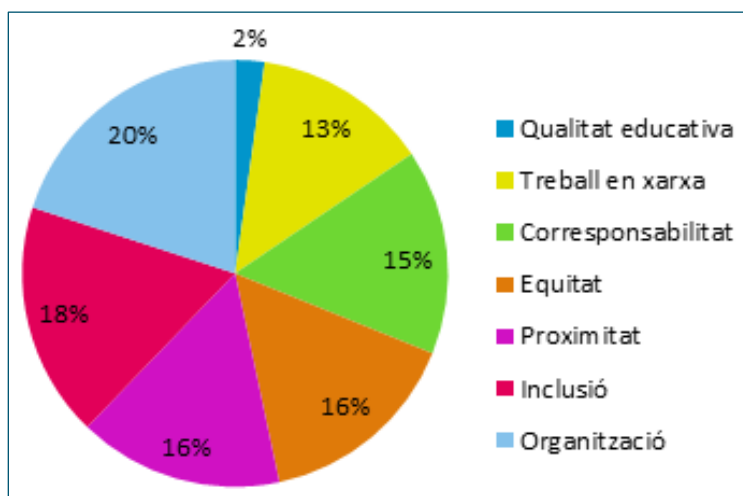
De totes maneres, tot i que no referir-se a "educació 360" amb aquest nom, és detecta com els valors que es desprenen si que estan integrats de forma generalitzada en les persones i processos que conformen la campanya.

"A nivell de ciutat crec que sí que s'està treballant sense posar-li un nom però amb un ecosistema educatiu local en el sentit de comptar amb tots els agents educatius de la ciutat.¹⁵"

---

¹⁵ Intervenció al grup de discussió de la tècnica d'educació, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 4.

Figura 8. La visió de l'educació 360 per part dels professionals tècnics del Prat.

Nota. Valors que és consideren més representatius de la campanya. Informació extreta del qüestionari al personal tècnic implicat en la campanya.

Per afrontar els reptes que suposa generar un estiu en clau 360 Soler et al. (2022) proposen pensar i dissenyar-lo al voltant dels eixos de Governança, Treball en Xarxa, Equitat i Qualitat. Aquestes quatre línies d'acció sorgeixen de l'estudi que es presenta a *Els Casals d'Estiu: Una oportunitat 360. Guia per a la implementació municipal*, en que l'Ajuntament del Prat ha participat amb la seva campanya d'Activitats d'Estiu al Prat. A continuació s'explica que volen dir cadascuna d'aquestes línies de treball i com es posen de manifest al Prat de Llobregat.

4.1. Governança

Què és?

Per una proposta d'Activitats d'estiu 360 serà clau adoptar una forma de governar de manera **participada** amb els diferents agents del municipi (Soler et al. 2022, p.11). Generar **sinergies** i **treballar en xarxa** amb les entitats i agents del territori, per fomentar la **corresponsabilitat** i actuar de forma cohesionada i **coordinada**. Per això cal un **mandat polític i lideratge educatiu** clars, amb **objectius ben definits** i coherents amb la realitat del territori, esdevenint així una proposta educativa de **proximitat**.

Tenir un bon **Pla de Comunicació** serà important tant per treballar a la una com per transmetre el missatge de les activitats d'estiu de forma clara i unificada a la ciutadania (Soler et al. 2022). En aquest sentit, també és important explicar el valor educatiu i social del lleure d'estiu i el que aporta als infants i joves que hi participen.

“A nivell de governança, que és apostar políticament, aquí no cal que diguem que és evident que hi ha una aposta.¹⁶”

Governança al Prat

- ✓ Des de l'ajuntament s'articula el que passa durant l'estiu, no es preparen les activitats concretes sinó que s'impulsa i es dona suport a les entitats que són qui dissenyen i duen a terme les activitats.
- ✓ Compromís polític amb les Activitats d'estiu i visió d'aquestes com una campanya de ciutat.
- ✓ Implicació directa dels departaments de Joventut, Esports, Cultura, Educació, Acció Social, Premsa i SITIC (informàtica) i existència d'una Comissió Tècnica Municipal encarregada de liderar, i altres grups de treball.
- ✓ Les entitats (lleure, clubs, AFAs, etc.) del municipi, que funcionen durant tot l'any, són les que ofereixen les activitats d'estiu.
- ✓ S'estableixen convenis de col·laboració amb les entitats, i es proporciona suport i acompanyament.
- ✓ Estratègia comunicativa de ciutat, incorporat la promoció de les activitats d'estiu en la campanya de difusió de ciutat, conjuntament amb altres projectes de l'estiu.
- ✓ Sistematització de la gestió i l'explotació de les dades amb programa informàtic comú.

4.2. Treball en xarxa

Què és?

L'estiu 360 parteix de la **connexió** entre tots els agents educatius del territori (formals, no formals i informals), de la seva col·laboració i **reforç mutu** per tal de poder tenir una visió i intervenir de forma **transversal** i integral, tal com es defensa a la [Carta de Ciutats Educadores](#).

---

¹⁶ Fragment de l'entrevista, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 3.

D'aquesta manera també es poden **reforçar els aprenentatges** acadèmics i potenciar l'assistència a activitats extraescolars i/o de lleure durant el curs i a l'estiu, afavorint la **continuitat** dels aprenentatges no formals.

Consensuar un projecte i objectius comuns, el lideratge fort i estable, l'avaluació i seguiment continu, el personal preparat i amb baixa rotació, la formació continuada d'educadores, així com oferir propostes variades, implicar a les famílies i l'atenció individualitzada són factors que contribueixen a l'èxit de les propostes (Soler et al. 2022, p.12).

“El treball en xarxa seria..., és que no sabem fer-ho d'una altra manera. Diguem en xarxa, diguem en comú, diguem transversal, i fins i tot interseccional, perquè hi ha coses que si un departament no posen en marxa, l'altre no podria.¹⁷”

Treball en xarxa al Prat

- ✓ La campanya es gestiona i dissenya a partir del treball transversal i cooperatiu entre 8 departaments de l'ajuntament.
- ✓ Són les entitats del municipi les que ofereixen i desenvolupen les activitats.
- ✓ S'unifica tota la proposta d'activitats d'estiu a la Guia.
- ✓ Existeix un marc estratègic i uns objectius que marquen la filosofia de les Activitats d'estiu, elaborats per la comissió estratègica de l'ajuntament.
- ✓ Comunicació i acompanyament a les entitats en el disseny i planificació de les activitats.
- ✓ Cessió d'espais municipals a demanda de les entitats per cobrir les seves necessitats, com ara centres esportius, piscines, escoles i centres cívics de la ciutat.
- ✓ Els centres educatius actuen com a difusores de la Guia d'activitats d'estiu, i a les comissions socials del Pla Educatiu d'Entorn s'insta a què els i les infants i joves en seguiment participin en les activitats.

---

¹⁷ Fragment de l'entrevista, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 3.

4.3. Equitat

Què és?

Per assegurar un estiu equitatiu caldrà disposar d'una **oferta** d'activitats **variada** i **inclusiva**, i **garantir l'accés** de tots els infants i joves del municipi. S'han d'establir estratègies per **evitar la segregació** i vetllar perquè les activis s'adaptin a les **necessitats** dels infants, formant a les educadores i proporcionant els suports adients. (Soler et al. 2022)

La inversió de **recursos** i la correcta i justa distribució d'aquest contribueixen a mitigar les desigualtats, així com una bona campanya informativa i de **difusió** de les activitats i serveis de suport.

“El tema de l'equitat per nosaltres era bàsic. Hi ha marcada una línia de subvencions a un altíssim nivell, i no només s'han subvencionat les activitats d'estiu, sinó que s'ha treballat moltíssim per les activitats extraescolars o pel suport a les necessitats educatives especials.^{18,}”

Equitat al Prat

- ✓ Existència de sistema d'ajuts econòmics universals.
- ✓ Distribució territorial d'activitats arreu del municipi.
- ✓ Inscripcions obertes i lliures a les activitats per a tots els infants i joves, sense derivacions per part dels SSB, per evitar processos de segregació.
- ✓ SSB actuen com a prescriptores de participar en les activitats d'estiu i acompanyen en el procés d'inscripció dels infants i joves que té vinculats.
- ✓ Diferents vies i suports a les inscripcions en format presencial i telefònic per a les realitzades telemàticament.
- ✓ Campanya de promoció de les activitats d'estiu a nivell de ciutat i encoratjament a la participació de forma personalitzada des dels diferents serveis de la ciutat.
- ✓ Comissió de NEE que treballa amb EAP, Acció Social i Entitats.

---

¹⁸ Fragment de l'entrevista, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 3.

- ✓ Existència de vetlladores contractades municipalment per fer suport als infants i joves que ho necessitin.
- ✓ Valoració dels casos específics de participants amb NEE per adaptar les activitats on participen o bé derivar-los a d'altres més adequades per a elles.
- ✓ Activitat específica per a infants i joves amb NEE (Disprat Lleure).
- ✓ A part del projecte d'Activitats d'estiu, existència del projecte paral·lel d'Estiu Jove, destinat a els i les joves de la ciutat i en el marc del qual es proposen activitats diàries, variades i gratuïtes.
- ✓ Paral·lelament, projecte d'Estiu Sant Cosme en col·laboració amb el PASC, enfocat a dinamitzar activitats que aborden les situacions concrets del barri.

4.4. Qualitat

Què és?

L'oferta de qualitat és aquella que permet desenvolupar **competències transversals** i transmet **valors** de convivència, ciutadania i respecte, així com fomenta **aprenentatges** per a la vida i vincula amb els continguts curriculars acadèmics.

L'**acompanyament** a les participants així com la **personalització** de les accions educatives, connectar-les amb els **interessos** i experiències específiques dels infants i joves, i fer-les partícips de la presa de decisions contribueixen a generar espais de **confiança** i **benestar**.

La **formació dels equips educatius** serà molt important per poder garantir la qualitat de la seva intervenció, per aquest motiu posar és clau posar al seu abast recursos i formacions en matèria d'atenció a la diversitat, gestió emocional, interculturalitat, i d'altres necessitats concretes.

Les activitats d'estiu són també una oportunitat per potenciar la vinculació dels infants, joves i famílies a la xarxa comunitària del territori.

"Tot això, marca una línia de qualitat. [...] Des dels petits àtoms, aquesta molècula té qualitat. No és qüestió de que l'ajuntament posi un "sello" si no que el que nosaltres hem de fer és que les entitats tinguin qualitat, no a l'estiu, sinó en el seu dia a dia

durant tot l'any. Llavors això dona com a fruit que quan muntés una campanya ha de tenir èxit segur, i tira endavant¹⁹.”

Qualitat al Prat

- ✓ Enfocament de les activitats centrat en el desenvolupament integral de les persones, la transmissió de valors i el foment de l'aprenentatge competencial durant el temps de lleure, amb caràcter lúdic-educatiu, de coneixement del territori, la natura i l'experiència entre iguals.
- ✓ Participació de perfils d'infants i joves diversos i ampli ventall d'accions que afavoreixen la cohesió social i l'esperit transformador de l'acció educativa.
- ✓ Es vetlla per la qualitat de les activitats a través dels compromisos signats al conveni i el seguiment a les entitats.
- ✓ Taula avaluativa amb les entitats on es fan propostes de millora.
- ✓ Tot el treball realitzat en la globalitat de la campanya aporta elements que donen valor i qualitat.

Per ampliar informació podeu consultar [*Els Casals d'Estiu: Una oportunitat 360. Guia per a la implementació municipal*](#), document elaborat per la Fundació Jaume Bofill i la Universitat de Girona, on el Prat ha participat aportant la nostra experiència, que podeu consultar a la pàgina 36.

5. Els reptes actuals

A continuació es presenten el reptes i possibilitats de millora que es consideren més rellevants per a la projecció i desenvolupament a curt i mitjà termini de la campanya d'*Activitats d'Estiu al Prat*. Es destaquen aquest i no uns altres perquè:

- ⇒ S'han expressat de forma generalitzada als qüestionaris, entrevista i grups de discussió on ha participat el personal tècnic implicat en la campanya.
- ⇒ Ha emergit de la revisió documental com a mancances.
- ⇒ A partir del coneixement global de la campanya i la reflexió personal es valoren com a prioritaris.

---

¹⁹ Fragment de l'entrevista, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 3.

Al document *Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?* és poden trobar altres elements també considerats com a reptes o possibilitats de millora, que tot i ser rellevants per a la qualitat de la campanya no són tant prioritaris o significatius com els següents. També hi figuren propostes per abordar-los.

Fonamentació educativa

Comptar amb un document marc que serveixi com a guia dels processos globals de la campanya i que incorpori la justificació i el valor educatiu que aquesta aporta als infants i joves del municipi.

Amb aquest treball es pretén donar resposta a aquesta necessitat, elaborant un document marc que sigui d'utilitat a nivell tècnic, polític i per a la ciutadania que tingui curiositat de saber-ne més.

Recursos humans

“Un altre repte tindria a veure amb l'organització i els recursos humans, que jo crec que és més de fons i més institucional. Una campanya que es desenvolupa durant l'estiu però que es treballa durant tot l'any, com és el cas de les beques, ha quedat palès, i hi ha moments al llarg de l'any en què això requereix de major implicació, i no tots els departaments poden dir: pues jo ara poso aquesta persona en exclusiva. Una de les coses que ha quedat molt clara és que el grup de treball, la comissió, és una comissió activa durant tot l'any, i ha de tenir uns referents amb certa estabilitat per poder donar de si en l'històric i en coneixement real del projecte.”²⁰

Una de les dificultats i repte més repetit per les diferents professionals és el de l'excés de feina que comporta la campanya. Al llarg dels anys s'han anat incorporant elements de qualitat que impliquen a algú al darrere treballant-los. Tot i que s'han incorporat departaments i persones a la campanya cap d'elles té una dedicació específica en aquesta, sinó que és un afegit a tota la resta de responsabilitats.

“Realment no s'incorpora ningú específicament per fe la campanya d'estiu amb aquest volum de feina, els mateixos tècnics que estem treballant, afegim aquesta feina, i l'administració té els seus *timings*.”²¹

Aquesta situació provoca una sobre càrrega de feina i una limitació, per donar més qualitat a la campanya s'ha dedicar més temps, temps que no està disponible i trobar-lo és en detriment d'altres projectes. Els departaments que més pateixen aquesta

---

²⁰ Fragment de l'entrevista, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 3.

²¹ Intervenció al grup de discussió de la tècnica d'esports, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 4.

situació pel volum de gestions que han de fer són Joventut, Esports, Educació i Acció Social.

Per aquest motiu es reclama més personal a aquestes departaments o que puguin dedicar-se exclusivament a les Activitats d'Estiu, tant a nivell tècnic com administratiu. Sobretot aquestes persones haurien de garantir el relleu entre edicions, evitant la problemàtica que s'arrossega des de fa una anys de contractar persones per uns mesos només, invertint recursos i esforços per formar-les que només es podran aprofitar durant aquell període, ja que l'any següent arribarà una persona nova a fer el suport.

Pressupost

"Tothom és conscient de que amb el pressupost inicial no s'arriba, no s'arriba. Parlo només del tema d'ajuts, ja ni parlo dels vetlladors, nosaltres no podem aprovar els ajuts, necessito demanar una modificació de crèdit."²²

Aquesta cita reflexa molt bé la situació. Des de fa uns anys i amb la voluntat de treballar vers l'equitat els diners que s'inverteixen en la campanya van en augment, principalment per l'increment de sol·licituds d'ajuts i del suport de vetlladors.

En aquest sentit cal voluntat política des de l'inici que aposti per la campanya d'ajuts i estiu, evitant així haver de fer modificacions de crèdit a meitat de campanya fent alentir i dificultant el desenvolupament d'aquesta.

Un exemple molt clar és el d'inici d'inscripcions. Quant més aviat es fan, les entitats tenen més marge per planificar-se, però no es comencen les inscripcions fins que els ajuts no s'han aprovat. D'aquesta manera les famílies poden saber on inscriure's en funció de l'economia de la que disposen. Tot i així els ajuts no es poden aprovar sense els diners disponibles, als quals s'accedeix a partir de la sol·licitud de modificació de crèdit fet que dilata els terminis, i tampoc assegura la quantitat desitjada.

Avaluació

L'avaluació és un repte que es té molt present i hi ha voluntat per abordar-lo.

"Una de les coses claus que aquest any volíem treballar, i que no serà possible, però començarem a treballar gràcies a aquest treball, és l'avaluació de la pròpia campanya. Poder valorar la campanya des de totes les perspectives, i no només des del cos tècnic,

---

²² Intervenció al grup de discussió de la tècnica d'acció social, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 4.

sinó que puguem afegir, a més del que ja fem tècnicament i amb les pròpies entitats, una valoració dels propis usuaris, treballarem perquè a partir de l'any 23 puguem d'alguna manera fer qüestionaris de satisfacció i de propostes de millora per part de la ciutadania.²³

Actualment l'avaluació que es realitza és principalment operativa: *Com està anant el procés? Quins reptes estem trobant? Com els solucionem? Quins números tenim? Perquè?* Es centra en el dia a dia de la campanya, ja que es realitza durant les reunions i espais de trobada dels grups de treball i la comissió. Un cop acabada la campanya, al setembre o l'octubre, es suma a l'avaluació continuada la final, també de caire operatiu. En aquesta també es repassa el procés i les incidències, posant especial atenció en els elements clau (ajuts, inscripcions, nee, entitats, programa informàtic...), alhora serveix per començar dibuixar la següent edició²⁴. Aquesta avaluació és la que es realitza a nivell tècnic.

Les entitats es reuneixen amb la persona referent del seu departament per fer també una valoració de la campanya, orientada també a aspectes operatius. D'aquesta manera es recull la seva perspectiva que es trasllada a la comissió. Es pressuposa també que les entitats han recollit d'alguna manera més o menys formal l'opinió de les participants i potser també de les famílies, però a nivell de plantejament de la campanya no es preveu cap estratègia per implicar els i les infants i joves i les seves famílies.

En aquesta situació es detecten diferents punts que fan que l'avaluació sigui un dels grans reptes de l'actualitat de la campanya d'*Activitats d'Estiu al Prat*. Tot i que a nivell tècnic es cregui en el valor que té avaluar i s'hi dediquin espais per fer-ho, manca articular un sistema i disposar d'eines que facin partícips a totes les persones involucrades el projecte.

Tinguem present la definició que feia Gallifa (1997) on es defensa orientar els processos avaluatius cap al compromís amb el canvi i la transformació. Partir de la voluntat de millora, de l'optimització de recursos, de la responsabilització de totes les parts en el procés, i amb l'objectiu de poder rendir comptes o mostrar transparència

---

²³ Fragment de l'entrevista, podeu consultar la transcripció completa a l'Annex 3.

²⁴ A l'Annex 7 podeu consulta les respostes relatives a com es realitza l'avaluació extretes del qüestionari al personal tècnic.

de forma justa amb el projecte són els punts que doten de sentit els processos d'avaluació (Gallifa, 1997).

D'aquesta manera, es posen de relleu diferents aspectes on focalitzar la transformació de les estratègia d'avaluació de la campanya d'*Activitats d'Estiu al Prat*. En primer lloc s'ha d'incorporar l'experiència i perspectiva dels diferents agents que s'impliquen²⁵, per tenir una visió realment global del projecte i trencar amb el biaix actual que pot provocar el sistema actual on el treball principal es fa a nivell tècnic. Per tant han de formar part de l'avaluació:

Personal tècnic i administratiu

Aportant la visió del seu departament i grups de treball on participen. Allò a avaluar en aquest nivell ha d'anar més enllà de l'operativitat actual, s'han de sumar espais de reflexió on focalitzar en analitzar el punt de partida i la realitat del territori, estudiant detalladament:

- Necessitats de la ciutadania i sobretot dels infants i joves.
- Oferta existent i relació de les entitats amb l'ajuntament.
- Barreres físiques, econòmiques i simbòliques d'accés actuals.

Aquests espais de reflexió s'han de donar abans d'iniciar el treball operatiu, per conèixer la situació concreta i concisa de la realitat del moment i així fer les adaptacions pertinents del desenvolupament, o bé prioritzar uns elements per davant d'altres, donant una resposta més significativa a les necessitats i demandes de la ciutadania.

Entitats i monitoratge

Reflectint la situació i necessitats del treball directe. És important ser conscients d'acollir la visió de les monitores que estan dia a dia en contacte amb els infants, joves i famílies, ja que en la visió de la coordinació o direcció de les entitats pot ser limitada i les monitores són qui millor la coneixen.

---

²⁵ En aquest cas no tenim en compte les empreses que proporcionen serveis concrets perquè tot i que són imprescindibles no juguen un paper de presa de decisions.

A nivell de coordinació o direcció s'han d'avaluar aspectes de funcionament operatiu i també relacional, amb el departament de referència, la comissió d'activitats d'estiu i la resta d'entitats participants, entre d'altres.

Els punts de vista i propostes de les entitats poden ser de molt valor per a facilitar la feina i així continuar treballant per la qualitat de les activitats i el projecte.

Facilitar espai de trobada entre entitats diverses i personal tècnic de diferents departaments pot ser enriquidor, per conèixer la posició de la resta d'implicats en els diferents rol i també per fer emergir noves propostes compartides. Aquests espais també poden ser d'utilitat per a reconèixer la tasca de les entitats fent-les més participis.

Infants i joves participants

Manifestant la seva vivència, els punts forts i febles de les activitats on participen i les coses que troben a faltar. Conèixer el grau de satisfacció dels participants així com allò que els hi manca ens mostra un indicador de qualitat també. Recollir la seva veu, tenir-la en compte i fer un retorn i transformacions en funció de les aportacions no només és útil per a la millora de la campanya, sinó que serveix per reconèixer el dret a formar part i participar dels infants i joves. També per crear sentiment de pertinença, sentir l'activitat com a pròpia i fer que esdevingui una zona de confort per al desenvolupament personal.

S'han d'elaborar estratègies i instruments per avaluar amb els infants i joves. El canal més pràctic per fer-ho són les entitats²⁶, perquè és on es troben tots els participants. D'aquesta manera s'ha de pactar quins indicadors recollir per poder obtenir dades significatives i comprables de tots els infants i joves i a cada entitat.

Famílies

Aportar la seva visió sobre la campanya i les activitats i fer propostes per augmentar el seu grau de satisfacció. En la majoria de casos són les famílies les que escullen que els seus infants i joves en les *Activitats d'Estiu al Prat*, i també l'activitat o activitats on s'inscriuen, per tant la seva opinió és important. Poder

---

²⁶ Algunes entitats ja incorporen aquests espais.

conèixer les necessitats, motivacions i criteris d'elecció de les famílies pot ajudar a dissenyar una campanya i unes activitats més adaptades a la realitat. També saber quines són les mancances que elles detecten poden contribuir a la prioritització que es fa a nivell tècnic dels elements on fer més èmfasi a actualitzar.

Elaborar un qüestionari que es proporcioni a les famílies a través de les entitats o l'ajuntament per recollir la seva perspectiva pot ser una eina d'utilitat. Generar espais de discussió on participin famílies, entitats i professionals tècnics també poden contribuir a mostrar altres punts de vista i generar propostes innovadores. Habilitar un espai web, en format fòrum o bústia, també pot ser una idea a tenir en compte per recollir comentaris i propostes de forma ràpida.

Consistori i regidories implicades

Reflexionant sobre els objectius i plantejaments de la campanya en relació amb les línies polítiques, així com la seva adequació i assoliment.

Des de l'àmbit polític es marquen les línies d'actuació que han de seguir els projectes de ciutat per aquest motiu establir espais de trobada entre personal tècnic, entitats i representants polítics (educació, joventut i acció social com a prioritaris per la naturalesa de la campanya) poden ser de gran utilitat. Aquests espais poden servir per compartir les visions, motivacions i objectius dels tres nivells, reforçant així els punts comuns i cercant l'enteniment en les diferències i discrepàncies, per generar una campanya més integral on tothom treballi a la una i sent conscient de la globalitat del projecte.

Alhora aquests espais poden servir per analitzar i valorar les necessitats, del territori, la ciutadania, les entitats i els departaments, fent també demandes a ser respostes des del consistori.

A l'hora de fer totes aquestes propostes s'és conscient de que els diversos punts requereixen d'invertir més temps i esforç i per tant generen més reptes. Tot i així, considero que s'haurien de valorar per implementar a l'hora de materialitzar la voluntat de transformar i donar qualitat a l'avaluació de la campanya.

Paral·lelament, i fruit del desenvolupament d'aquest treball també es veu rellevant poder continuar l'estudi, centrant-se ara en les entitats que participen de la campanya.

Alguns dels elements interessants a estudiar són:

- Motivacions per participar
- Que se n'obté de participar
- Fonamentació educativa de les activitats
- Coneixença, o no, de la filosofia que recolza la campanya
- Relació amb l'ajuntament
- Punts forts
- Necessitats i reptes
- Propostes de millora

Per fer-ho es proposa fer una avaluació participativa generant diferents espais (mixtos i no mixtos²⁷) amb monitoratge, coordinació o direcció d'entitats i personal tècnic que permetí fer un anàlisi més integral del projecte i refermar la idea de que la campanya és de les entitats. Perquè l'avaluació participativa té com a objectiu generar canvis, i en aquest cas, implicar a les entitats en el plantejament global de la campanya, donant-los més capacitat de decisió. En aquesta avaluació participativa també es poden incorporar participant i famílies, generant una campanya de tots i per tots.

6. Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?

Fins ara s'han presentat els trets característics més rellevants i/o interessants de mostrar, reflexionar i discutir, tot i així la campanya d'Activitats d'Estiu al Prat és més complexa i incorpora d'altres elements que encara no s'han mencionat o no s'han mostrat amb suficient detall.

Tots els elements que conformen la globalitat de la campanya es poden trobar de forma detallada al document [Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?](#). La guia és el producte que dona resposta al segon objectiu d'aquest treball "Elaborar un document que serveixi com a guia, referència i justificació del projecte d'Activitats d'Estiu al Prat." i s'adjunta al treball per poder-la consultar.

---

²⁷ Pel que fa als agents que hi participen.

Aquesta s'ha construït paral·lelament a al treball i la informació que la nodreix s'ha obtingut a través dels processos de recollida i anàlisi presentats anteriorment al punt de metodologia.

Concretament, a la Guia, podeu trobar de manera ampliada el següent contingut:

- ⇒ **Fonamentació educativa** del projecte i vinculació de la pràctica amb les propostes d'educació 360. *La informació d'aquest punt també es presenta en el marc teòric d'aquest treball i en el punt 4 dels resultats.*

- ⇒ **Contextualització** del projecte i objectius. *Aquesta informació s'han presentat anteriorment en el punt 1 i el punt 2 dels resultats d'aquest treball.*

- ⇒ **Agents implicats**. *Construït amb part de la informació que consta al punt 3 dels resultats d'aquest treball.*

- ⇒ **Cronograma** de tasques que articulen el projecte i quins departaments les realitzen. *Part de la informació que hi consta la podeu trobar a l'annex 6 d'aquest treball.*

- ⇒ **Elements clau** del desenvolupament de la campanya, de forma detallada.
  - **Ajuts econòmics**. Des de l'Ajuntament del Prat s'ofereixen ajuts d'accés universals per tal de contribuir a l'equitat i a què tots els infants i joves que ho desitgin puguin participar en activitats d'estiu. A la Guia s'explica com es desenvolupa la campanya d'ajuts i es mostren dades il·lustratives de l'evolució durant els darrers anys.

  - **Inscripcions**. Per facilitar el tràmit a les famílies, entitats i gestió municipal, les inscripcions a les activitats es realitzen de forma on-line a través del mateix portal web. Existeix el suport telefònic i presencial per garantir l'accés de tothom. A la Guia s'explica el funcionament de les inscripcions i es mostren dades il·lustratives de l'evolució durant els darrers anys.

- **Aplicatiu informàtic.** Per a la gestió i anàlisi de dades de la campanya s'utilitza l'aplicatiu informàtic Deporwin, a la guia es presenta breument.
- **Merxandatge.** Tots els infants i joves que participen en les activitats d'estiu són obsequiats amb una samarreta, a la guia s'explica el sentit que se'n desprèn d'aquesta en relació a la pertinença i a la promoció, i alhora hi figura el procés d'elaboració.
- **Activitats i treball amb Entitats.** Es recullen les activitats que s'ofereixen i el procés de gestió amb les entitats per a la seva configuració i desenvolupament.
- **NEE.** Amb l'objectiu de contribuir a la inclusió i a l'equitat s'ofereix suport a les NEE, a la guia hi figura com es gestiona així com dades il·lustratives.
- **Formacions.** Actualment, a nivell municipal, només es promouen formacions de caire operatiu orientades a la gestió de l'aplicatiu Deporwin.
- **Gestió dels espais.** Per poder realitzar les activitats l'Ajuntament posa a disposició de les entitats diferents espais, a la guia es recullen aquests i s'explica com es fa el procés de cessió.
- **Pressupost.** Recull de la contribució econòmica dels diferents departaments en la campanya d'Activitats d'Estiu i fons destinats a les diferents partides.
- **La Guia.** Totes les activitats que formen part de la campanya es recullen en un catàleg que es fa arribar a la ciutadania, per tal de garantir l'accés a la informació. A la guia es presenta i s'explica el procés de construcció.

- **Comunicació i difusió.** S'empren diferents canals comunicatius per fer difusió de les activitats, aquests queden recollits a la guia on també s'explica com es dissenya la imatge de la campanya.
  - **Avaluació.** L'avaluació és una part molt important de qualsevol projecte, com s'ha vist al punt anterior és també un repte de les *Activitats d'Estiu al Prat*. A la guia es recullen els elements i processos que conformen el procés avaluatiu actual, extrets del qüestionari al personal implicat principalment.
  - **Cooperació internacional.** Les *Activitats d'Estiu al Prat* acullen infants i joves participants de projectes de Cooperació internacional, enguany es dona suport econòmic a diferents infants refugiats d'Ucraïna.
- ⇒ **Propostes de millora** de cadascun dels punts desenvolupats en l'apartat anterior, així com l'organització dels recursos humans. *Aquestes darreres propostes, així com les referents a l'avaluació figuren en el punt 5 dels resultats d'aquest treball.*
- ⇒ **Enllaços d'interès i documents operatius** per ampliar informació.

El document *Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?* és el que s'entregarà a l'Ajuntament del Prat de Llobregat perquè en facin ús. Es presentarà de forma oficial davant del personal tècnic i representats polític municipals el mes de setembre, coincidint amb el tancament de la campanya d'Activitats d'Estiu 2022. D'aquesta manera servirà com a eina que ajudi a configurar la campanya del 2023, entre d'altres.

CONCLUSIONS

Després de cinc mesos de feina s'escruien les darreres línies d'aquest treball i es pot actualitzar la frase que obria el punt d'objectius a l'inici i dir: *Actualment, existeix un document que recull la totalitat del projecte, és a dir, un marc de referència que articula la proposta.*

Amb la feina realitzada s'ha pogut construir un marc teòric de referència per a les *Activitats d'Estiu al Prat* que contribueix a la seva cohesió i coherència, justificant-lo a través dels fonaments del lleure educatiu presents en ell d'ençà que es va gestar. Alhora s'ha pogut vincular estretament amb els plantejaments que proposa l'estiu 360, donant consistència discursiva a la pràctica i elements que el justifiquen com a experiència de referència per a l'estiu 360.

En aquest sentit, cal dir que les *Activitats d'Estiu al Prat*, tot i que tenen reptes i oportunitats de millora, són una aposta de qualitat que vetlla per l'equitat i el dret al lleure, i que a més ja treballa en sintonia amb la proposta d'estiu en clau 360. S'ha de posar en relleu la voluntat política per desenvolupar el projecte, i creure en ell com a proposta que contribueix al benestar de la ciutadania, en especial dels infants i joves de la ciutat.

El lleure educatiu, que sustenta el projecte, és un element de transformació social que contribueix al desenvolupament i benestar dels seus participants, i també a la cohesió i pacificació social. Per aquest motiu s'ha d'apostar per consolidar projectes com el desplegat al Prat de Llobregat, adaptats però a les singularitats del territori, afavorint així la convivència i aprenentatge de les comunitats.

Aquest treball també ha permès recollir i analitzar el procés de construcció i els agents que s'impliquen per tal de fer funcionar el projecte. En aquesta línia s'han pogut recopilar tots els materials i experiències existents, estructurant-los de forma consistent. Això ha sigut clau per poder entendre la globalitat del projecte i determinar els elements que constitueixen els signes d'identitat de les *Activitats d'Estiu al Prat*: els ajuts econòmics universals, el suport a les NEE, les inscripcions per via única, i sobretot que són les entitats del municipi les que s'impliquen el dia a dia realitzant les activitats,

i que sense elles no seria possible dur a terme la campanya. En aquesta línia, això ha permès aportar idees per a la reflexió i millora d'aspectes que actualment estan menys treballats.

D'aquesta manera, la feina realitzada ha permès elaborar un document, la *Guia: Com construïm les Activitats d'Estiu al Prat?*, que serveix com a guia de treball, document de reflexió, referència per a d'altres experiències, i justificació del projecte.

Vull posar de manifest que ha estat un plaer poder contribuir al projecte del meu municipi, elaborant un document útil, i aportant una visió externa que cerca ajudar al personal tècnic a prendre altres perspectives sobre la feina que duen a terme, i a reflexionar, en clau de millora, sobre els diferents elements que constitueixen les *Activitats d'Estiu al Prat*. També aprofito per reconèixer tota la feina, esforç i dedicació que s'hi dedica per tirar-les endavant i fer que esdevinguin un exemple de bones pràctiques.

Finalment, aquest no pretén ser el punt i final del treball, només el punt de partida d'una cerca més extensa que ajudi a conèixer la situació real del projecte i dels agents que hi formen part. Per aquest motiu s'insta a continuar la feina començada i a abordar les *Activitats d'Estiu al Prat* des de la perspectiva de les entitats, dels infants i joves i de les famílies que hi participen. Es recomana realitzar una avaluació participativa que contribueixi a la transformació del projecte i a l'agència de les persones i entitats que hi participin, per afegir valor i qualitat a les *Activitats d'Estiu al Prat* i enfortir la xarxa associativa del municipi.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Aliança Educació 360. (2019). *Competències per a la vida en el lleure educatiu*. Fundació Jaume Bofill. <https://www.educacio360.cat/wp-content/uploads/2019/04/Publicaci%C3%B3 lleure web.pdf>
- Arias, M.M. i Giraldo, C.V. (2011). El rigor científico en la investigación cualitativa. *Invest Educ Enferm.* 29(3), 500-514. http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0120-53072011000300020
- Associació Internacional de Ciutats Educadores. AICE. (s.d.) Carta de Ciutats Educadores. https://www.edcities.org/ca/wp-content/uploads/sites/6/2020/12/CAT_Carta-2.pdf
- Batlle, R. (2007). El paper i el valor de l'esplai i l'escoltisme en l'educació dels infants a Catalunya. *Escola Catalana*, 437, p. 21-23.
- Castaño, M.A., Carrillo, C., Martínez, M.E., Arnau, J., Ríos, M.I, i Nicolás, M.D. (2017). Guía práctica de grupos de discusión para principiantes. Universidad de Murcia. <https://digitum.um.es/digitum/bitstream/10201/54260/3/GU%c3%8dA%20PR%c3%81CTICA%20DE%20GRUPOS%20DE%20DISCUSI%c3%93N%20PARA%20PRINCIPIANTES.pdf>
- Chacón, M.A. (2006). La enseñanza reflexiva en la formación de los estudiantes de pasantías de la carrera de Educación Básica Integral [Tesis doctoral, Universitat Rovira i Virgili]. <https://www.tdx.cat/handle/10803/8921#page=1>
- Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. (2021). *Codi de Serveis Social de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/normativa/dret-a-catalunya/Codis-legislacio/codi-de-Serveis-socials-catalunya#bloc7>
- Direcció General de Joventut. (2013). *Pla Nacional de la Joventut de Catalunya 2020*. Generalitat de Catalunya. https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/JOVENTUT_documents/arxiu/pla_nacional_de_joventut_de_catalunya/pnjcat2020.pdf
- Forés, A. i Parcerisa, A. (dir.). 2021. *Educació 360: més enllà del temps lectiu. Una aproximació a les dades de participació i als agents de l'ecosistema educatiu*. Fundació Jaume Bofill. https://www.educacio360.cat/wp-content/uploads/2021/05/c75-educacio360_pol89.pdf

- Fundació Jaume Bofill. (juny, 2022). *Educació 360: Educació a temps complert*.
<https://fundaciobofill.cat/educacio360>
- Gallifa, R. (1997). Avaluació i processos de canvi. *Educació social: Revista d'intervenció socioeducativa*, (5), 24-35.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6968051>
- Latorre, A., Rincón, D. i Arnal, J. (1996). Bases metodològiques de la investigació educativa. Jordi Hurtado Mompeó.
- Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. (2010). *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 720/VIII*, del 26 de maig de 2010. <https://www.parlament.cat/document/nom/TL115.pdf>
- Marope, M., Griffin, P. i Gallagher, C. (2018) Future Competences and the Future of Curriculum. *A Global Reference for Curricula Transformation*
http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/future_competences_and_the_future_of_curriculum.pdf
- Marzo, M., Pulido, M.A., Morata, T. i Palasí, E. (2019). Aportacions de les entitats de lleure educatiu i centres socioeducatius en el desenvolupament de competències acadèmiques i d'ocupabilitat dels infants i adolescents que hi participen. *Educació social: Revista d'intervenció socioeducativa*, (73), 117-138.
<https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/361310>
- Mencía, L. (2021). Experiències inspiradores locals d'Estiu Enriquit. *Fundació Jaume Bofill*.
https://estiuenriquit.educacio360.cat/estiuenriquit/wp-content/uploads/2021/07/GUIA_Casos_Juliol2021_02.pdf
- Ripoll, O., Masip, M. i Vallvé, C. (2019). *Repensem els projectes educatius comunitaris, en clau 360*. Fundació Jaume Bofill. <https://www.educacio360.cat/wp-content/uploads/2019/03/Guia-Comunitats-que-Eduquen.pdf>
- Rodríguez, G., Gil, J. i García, E. (1996). *Metodología de la investigación cualitativa*. Aljibe.
- Rodríguez-Gómez, D. (2016). La entrevista. A Fàbregues, S., Meneses, J., Rodríguez-Gómez, D., i Paré, M.H. (2016). *Técnicas de investigación social y educativa* (pp. 97-158). UOC. <https://blogs.uoc.edu/epce/quatre-tecniques-imprescindibles-investigacio-social-educativa/>
- Roig, S. i Morata, T. (2021). El lleure, un espai educatiu privilegiat. Dins A. Forés i A. Parcerisa (Dir.), *Educació 360: més enllà del temps lectiu Una aproximació a les dades de participació i als agents de l'ecosistema educatiu* (pp. 185-272).

- Fundació Jaume Bofill. https://www.educacio360.cat/wp-content/uploads/2021/05/c75-educacio360_pol89.pdf
- Ruiz, R. (2012). L'educació en el lleure a l'inici del segle XXI. *Educació social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 50, 69-79. <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/255367>
- Síndic de Greuges de Catalunya (2014). Informe sobre el dret al lleure i a les sortides i colònies escolars. Síndic. <https://www.sindic.cat/site/unitFiles/3687/Informe%20sobre%20el%20lleure%20educatiu.pdf>
- Soler, P. (2005). Les polítiques de joventut durant el període democràtic. *Educació i Història: Revista d'Història de l'Educació*, (8), 283-307. <https://raco.cat/index.php/EducacioHistoria/article/view/223089>
- Soler, P. (2019). Cent vint-i-cinc anys de les colònies per a infants a Catalunya. La diversificació d'una vivència extraordinària. *Educació social: Revista d'intervenció socioeducativa*, (71), 129-147. <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/347526>
- Soler, P. Iglesias, E. Turon, N. i Casas, C. (2022). *Els Casals d'Estiu: Una oportunitat 360. Guia per a la implementació municipal*. Fundació Jaume Bofill. <https://estiuenrigit.educacio360.cat/actua/els-casals-destiu-una-oportunitat-360-guia-per-a-la-implementacio-municipal/>
- Trilla, J. (1993). Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa. Anthropos.
- Trilla, J. (1999). Tres pedagogies del lleure i una més. *Educació social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 11, 54-72. <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/144275>
- Trilla, J. (2012). Els discursos de l'educació en el lleure. *Educació Social. Revista d'intervenció Socioeducativa*, 50, p. 31-45. <https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/255364/342293>